

λόγος

λόγος, ο, πλ. **λόγοι, οι** κ. **λόγια** κ. **λόια, τα**, ουσ. [<αρχ. λόγος <λέγω], ο λόγος. **1.** το κήρυγμα, η αγόρευση, η διάλεξη: «ο λόγος του προέδρου μας, ήταν πάρα πολύ ωραίος». **2.** η αφορμή, η αιτία: «ποιος ήταν ο λόγος που μαλώσατε;». **3.** ο σκοπός: «ποιος είναι ο λόγος της επίσκεψής σου;». **4.** στον πλ. **τα λόγια**, η ομιλία, η συνομιλία, η κουβέντα: «αφήστε τα λόγια και πάμε να φύγουμε, γιατί αργήσαμε». **5.** σε τριπλή επανάληψη **λόγια, λόγια, λόγια**, δηλώνει την αγανάκτησή μας για υποσχέσεις που μας δίνονται τακτικά από κάποιον ή κάποιους, αλλά δεν πραγματοποιούνται: «δε θέλω κουβέντα για τους πολιτικούς, γιατί σε κάθε προεκλογική περίοδο λόγια, λόγια, λόγια, και μετά τις εκλογές, μην τους είδατε μην τους απαντήσατε». (Λαϊκό τραγούδι: **λόγια, λόγια, λόγια σπάσαν τα ρολόγια**). Υποκορ. **λογάκι, το**. (Λαϊκό τραγούδι: *θα σπάσω κούπες για τα λόγια που 'πες και ποτηράκια για τα πικρά λογάκια*). (Ακολουθούν 353 φρ.)·

- *αγοράζω λόγια (από κάποιον)*, ενώ προσποιούμαι τον αδιάφορο, ακούω προσεκτικά αυτά που λέει κάποιος, για να δω αν είναι κάτι που με αφορά ή για να τα μεταφέρω σε αυτόν που του αφορούν: «έκανε πως χάζευε έξω απ' το παράθυρο αλλά, όση ώρα μιλούσε ο άλλος, αυτός αγόραζε λόγια»·

- *άδεια λόγια*, βλ. *συνηθέστ. κούφια λόγια*·

- *αθετώ το λόγο μου*, βλ. *φρ. πατώ το λόγο μου*·

- *άκου λόγια!* ή *άκουσε λόγια!* **α.** έκφραση που δηλώνει συμφωνία ή αποδοχή: «εντέλει θα 'ρθεις μαζί μας; -Άκου λόγια!», δηλ. βεβαίως θα έρθω. **β.** τι απαράδεκτα λόγια είναι αυτά που λέγονται(!): «άκου λόγια που κάθεται και λέει ο τύπος για τον πατέρα του!»·

- *ακούγονται λόγια (για κάποιον)*, διαδίδονται, ιδίως κακά πράγματα για κάποιον: «ακούγονται λόγια για τον τάδε, πως έμπλεξε με τα ναρκωτικά»·

- *ακούω κακά λόγια*, κάποιος ή κάποιιοι εκφράζονται αρνητικά για μένα ή για κάποιον: «χωρίς να έχω κάνει κάτι κακό, ακούω κακά λόγια για μένα || όπου και να πάω, ακούω κακά λόγια γι' αυτόν τον άνθρωπο»·

- *ακούω καλά λόγια*, κάποιος ή κάποιιοι εκφράζονται θετικά για μένα ή για κάποιον: «νιώθω μεγάλη χαρά, γιατί όπου κι αν σταθώ, ακούω καλά λόγια για την αφεντιά μου || είναι καλός άνθρωπος και πάντα ακούω καλά λόγια γι' αυτόν»·

- *ακούω λόγια ή ακούω τα λόγια ή ακούω τα λόγια μου*, δέχομαι αυστηρές παρατηρήσεις, επιπλήξεις από κάποιον: «εσείς κάνετε τίς βλακείες κι εγώ ακούω λόγια απ' το διευθυντή || θα πάω νωρίς σήμερα στο σπίτι, γιατί θ' ακούσω τα λόγια απ' τον πατέρα μου || όταν κατάλαβε ο πατέρας μου πως τα είχα τσούξει, άκουσα τα λόγια μου»·

- *άλλα λόγια ν' αγαπιόμαστε*, ειρωνική ή επιθετική προτροπή σε κάποιον, που προσπαθεί να αποτρέψει την κουβέντα από το θέμα που συζητείται είτε γιατί δεν τον συμφέρει είτε γιατί αντιλαμβάνεται πως θα αποβεί σε βάρος του και έχει την έννοια να μην αλλάξει θέμα, αν θέλει να μη μαλώσουμε: «εμ βέβαια, ό,τι δεν σε συμφέρει, άλλα λόγια ν' αγαπιόμαστε, όμως αυτά που ήξερες να τα ξεχάσεις!». Η φρ. αποδίδεται στο στρατηγό Μακρυγιάννη· (βλ. Τάκη Νατσούλη, *Λέξεις και φράσεις παροιμιώδεις*, σελ. 44)·

- *αλλάζει τα λόγια του*, βλ. *φρ. γυρίζει τα λόγια του*·

- *αλλάζω τα λόγια του*, τα διαστρεβλώνω, τα διαστρέφω: «εγώ δεν είπα τέτοια πράγματα και μην αλλάζεις, σε παρακαλώ, τα λόγια μου»·

- *αλλάξαμε άσχημα λόγια*, βλ. *φρ. αλλάξαμε βαριά λόγια*·

- *αλλάξαμε βαριά λόγια*, ανταλλάξαμε λόγια προσβλητικά, υβριστικά: «δε θέλω να τον δω ξανά μπροστά μου, γιατί κάποτε αλλάξαμε σκληρά λόγια». Συνών. *αλλάξαμε βαριές κουβέντες*·

- *αλλάξαμε δυο λόγια παραπάνω*, παρεκτραπήκαμε και μιλήσαμε σε έντονο ύφος: «η διαφωνία μας άρχισε σαν αστείο, όμως στο τέλος αλλάξαμε δυο λόγια παραπάνω και να παραλίγο να ερχόμασταν και στα χέρια». Συνών. *αλλάξαμε δυο κουβέντες παραπάνω*.
- *αλλάξαμε λόγια*, ανταλλάξαμε βρισιές, φιλονικήσαμε: «επειδή κάποτε αλλάξαμε λόγια, δεν πάει να πει πως για μια ζωή δε θα μιλιόμαστε κιόλας!». Συνών. *αλλάξαμε κουβέντες*.
- *αλλάξαμε πικρά λόγια*, ανταλλάξαμε λόγια που μας πίκραναν: «πάνω σε μια άτυχη στιγμή, αλλάξαμε πικρά λόγια που εκ των υστέρων μετανιώσαμε». Συνών. *αλλάξαμε πικρές κουβέντες*.
- *αλλάξαμε σκληρά λόγια*, ανταλλάξαμε λόγια που μας πλήγωσαν ηθικά και ψυχικά: «δεν πρόκειται να μιλήσω ξανά σ' αυτόν τον άνθρωπο, γιατί κάποτε αλλάξαμε σκληρά λόγια». Συνών. *αλλάξαμε σκληρές κουβέντες*.
- *άνευ λόγου ή άνευ λόγου και αιτίας*, βλ. φρ. *χωρίς λόγο*.
- *απαλλάσσεσαι λόγω βλακείας*, βλ. λ. [βλακεία](#).
- *από δουλειά ούτε λόγος*, βλ. λ. [δουλειά](#).
- *από δουλειά ούτε λόγος να γίνεται*, βλ. λ. [δουλειά](#).
- *από λόγια άλλο τίποτα*, υπόσχεται πολλά, χωρίς συνήθως να τα πραγματοποιεί: «κάθε τόσο μου υπόσχεται πως θα με πάρει στη δουλειά του, αλλά από λόγια άλλο τίποτα».
- *από λόγο σε λόγο*, με την κουβέντα, κατά τη διάρκεια της κουβέντας, καθώς εξελισσόταν η συζήτηση: «από λόγο σε λόγο δεν καταλάβαμε πότε πέρασε η ώρα».
- *από υγεία ούτε λόγος*, βλ. λ. [υγεία](#).
- *αρπάχτηκα απ' τα λόγια του*, θύμωσα, νευρίασα από αυτά που έλεγε: «κατηγορούσε τους πάντες κι αρπάχτηκα απ' τα λόγια του, γι' αυτό πλακώθηκα μαζί του». βλ. και φρ. *πιάστηκα απ' τα λόγια του*.
- *αρπάχτηκαν με τα λόγια*, λογόφεραν έντονα: «πες ο ένας, πες ο άλλος, αρπάχτηκαν με τα λόγια κι ακούστηκαν μέχρι την παραλία».
- *αρχόντου λόγος και πορδές γαϊδάρου ένα*, βλ. λ. [γάιδαρος](#).
- *ας' τα λόγια*, άφησε τις δικαιολογίες: «ας' τα λόγια και πες μου, γιατί με κατηγορήσες;». Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *βρε*. βλ. και φρ. *δεν αφήνεις τα λόγια(!)*.
- *ας' τα λόγια τα πολλά ή ασ' τα πολλά λόγια*, επιθετική αλλά και ειρωνική έκφραση σε άτομο που προσπαθεί να δικαιολογηθεί προβάλλοντας διάφορες δικαιολογίες να γίνει ολιγόλογο και σαφές: «ας' τα πολλά λόγια και πες μου, γιατί την έκανες κοπάνα απ' τη δουλειά». (Λαϊκό τραγούδι: *ποιος είν' αυτός που σε κοιτά με την καφέ γραβάτα, άσε τα λόγια τα πολλά και μίλα μου σταράτα*).
- *άσχημα λόγια*, λόγια άσεμνα, αισχρά: «ό,τι άσχημα λόγια ακούει ο μικρός στους δρόμους, έρχεται και μας τα λέει στο σπίτι».
- *αυτά είναι λόγια του κλήδονα*, βλ. λ. [κλήδονας](#).
- *βάζω λόγια*, **α.** ευθαρρύνω, υποκινώ κάποιους με αυτά που λέω να μαλώσουν, σπέρνω διχόνοια: «κι ενώ τα πνεύματα είχαν ηρεμήσει, αυτός άρχισε να βάζει πάλι λόγια μέχρι που οι άλλοι αρπάχτηκαν στα χέρια». **β.** κατηγορώ, συκοφαντώ: «άρχισε να βάζει λόγια στο φίλο του πως η γυναίκα του τον απατούσε κι αυτός πήγε στο σπίτι και την έσπασε στο ξύλο». (Λαϊκό τραγούδι: *όταν με βλέπεις και περνάω κλείνεις το παραθύρι σου, έμαθα πως σου βάζει λόγια κάποια ζηλιάρα φίλη σου*). βλ. και φρ. *τους βάζω σε λόγια*.

- *βάζω λόγια στο στόμα του*, λέω κάτι κακό για κάποιον και ισχυρίζομαι πως το είπε τάχα το άτομο για το οποίο γίνεται λόγος: «αφού ξέρω πως εσύ κατηγορήσες τον τάδε, γιατί βάζεις λόγια στο στόμα του φίλου μου;»·
- *βαραίνει ο λόγος του*, είναι υπολογίσιμος, έχει βαρύτητα: «πολύς κόσμος τον συμβουλευεται, γιατί βαραίνει ο λόγος του»·
- *βαριά λόγια*, λόγια προσβλητικά, υβριστικά: «πάνω στο θυμό τους αντάλλαξαν βαριά λόγια». (Λαϊκό τραγούδι: *δε με θέλει η πεθερά μου επειδή είμαι φτωχειά κι όλο με κακοκαρδίζει και μου λέει **λόγια βαριά***)·
- *βαστώ το λόγο μου*, βλ. φρ. *κρατώ το λόγο μου*·
- *βγάζω λόγο*, αναπτύσσω κάποιο θέμα μπροστά σε ακροατήριο, που βρίσκεται συνήθως σε ανοικτό χώρο: «ο αρχηγός του τάδε κόμματος, θα βγάλει λόγο το βράδυ στη πλατεία Αριστοτέλους»·
- *βγήκαν τα λόγια μου*, επαληθεύτηκαν: «απ' την αρχή του συμβούλευα να μη συνεταιριστεί μαζί του, γιατί είναι απατεώνας, ώσπου στο τέλος βγήκαν τα λόγια μου, γιατί την πάτησε»·
- *για κανέναν λόγο*, σε καμιά περίπτωση: «για κανέναν λόγο δε θα σε βοηθήσω, γιατί αποδείχτηκες αχάριστος άνθρωπος»·
- *για λόγους ανωτέρας βίας ή λόγω ανωτέρας βίας*, βλ. λ. [βία](#)·
- *για λόγους ασφαλείας*, για την αποτροπή κινδύνου: «κρατώ μια απόσταση από το προπορευόμενο αυτοκίνητο για λόγους ασφαλείας»·
- *για λόγους τιμής*, λέγεται για πράξη που γίνεται από κάποιον, όταν νιώθει να προσβάλλεται η υπόληψή του, η αξιοπρέπειά του, η τιμή του: «σκώτωσε το βιαστή της αδερφής του για λόγους τιμής»·
- *(για) μάζεψε τα λόγια σου!* επιθετική έκφραση σε άτομο να πάψει να μιλάει ειρωνικά, απειλητικά ή επιθετικά εναντίον μας ή εναντίον φιλικού μας προσώπου, γιατί θα ενεργήσουμε δυναμικά σε βάρος του: «για μάζεψε τα λόγια σου, γιατί αρκετά σε ανέχτηκα». (Κρητική μαντινάδα: *αν σου τηνε χαρίζανε να τη γυρνούσες πίσω, **για μάζεψε τα λόγια σου** μη σε καταχερίσω*). Πολλές φορές, η φρ. κλείνει με το *γιατί α(!)*·
- *για ποιο λόγο; α.* για ποιο σκοπό(;): «για ποιο λόγο θα ταξιδέψεις στο εξωτερικό;». **β.** για ποια αφορμή ή αιτία(;): «για ποιο λόγο μαλώσατε; || για ποιο λόγο έφυγες νωρίς χτες βράδυ;»·
- *(για) συμμαζέψε τα λόγια σου!* βλ. φρ. *(για) μάζεψε τα λόγια σου(!)*·
- *για του λόγου το ασφαλές*, πράξη, ενέργεια ή επιχείρημα που γίνεται ή δίνεται επιπλέον ως αποδεικτικό στοιχείο για να στηριχθεί ή να αποδειχθεί η ορθότητα των όσων υποστηρίζει κάποιος: «το τζάμι της τραπεζαρίας, θα το έσπασε κάποιο παιδί απ' το δρόμο και για του λόγου το ασφαλές, να και η πέτρα που βρήκα στο πάτωμα». Πρβλ.: *καί τό πνεύμα έν είδη περιστεραῶς έβεβαίου τοῦ λόγου τό άσφαλές* (Απολυτίκιο των Θεοφανίων)·
- *γίνεται λόγος*, **α.** σχολιάζεται δημόσια: «τον τελευταίο καιρό γίνεται λόγος για υποτίμηση της δραχμής». **β.** συζητείται, κουβεντιάζεται: «μια και γίνεται λόγος γι' αυτό το θέμα, θα ήθελα να πω τα εξής»·
- *γίνεται πολύς λόγος*, συζητείται, σχολιάζεται ευρέως: «γίνεται πολύς λόγος τον τελευταίο καιρό για τις τηλεφωνικές υποκλοπές»·
- *γλυκά λόγια*, τα γλυκόλογα: «την πήρε κατά μέρος και με διάφορα γλυκά λόγια προσπαθούσε να την καλοπιάνει». (Λαϊκό τραγούδι: *στο τραπέζι που τα πίνω λείπει το ποτήρι σου λείπουν τα **γλυκά σου λόγια** π' άκουγα απ' τα χείλη σου*)·
- *γυρεύει το λόγο κι από πάνω*, βλ. φρ. *ζητάει το λόγο κι από πάνω*·

- *γυρίζει τα λόγια του*, λέει διαφορετικά πράγματα από κείνα που έλεγε προηγουμένως: «πρόσεχε πώς θα τα πει, γιατί είναι συνηθισμένος να γυρίζει τα λόγια του || όταν του έδωσαν τα λεφτά που τους ζήτησε, γύρισε τα λόγια του στην κατάθεσή του»·
- *δάσκαλε που δίδασκες και λόγο δεν εκράτεις*, βλ. λ. [δάσκαλος](#)·
- *δε βλέπω το λόγο*, δεν μπορώ να εξηγήσω την αιτία, το λόγο που θέλει να κάνει κανείς κάτι: «αφού όλα δουλεύουν μια χαρά, δε βλέπω το λόγο που θέλεις να κάνεις αλλαγές στο πρόγραμμα παραγωγής». Συνών. *δε βλέπω το γιατί*·
- *δε βρίσκω λόγια να...*, δεν μπορώ να βρω τα κατάλληλα λόγια για να εκφράσω κάποιο συναίσθημά μου ή να κρίνω κάτι καλό ή κακό: «δε βρίσκω λόγια να σ' ευχαριστήσω || δε βρίσκω λόγια να χαρακτηρίσω αυτή την απαράδεκτη συμπεριφορά σου»·
- *δε βρίσκω το λόγο να...*, βλ. φρ. *δε βλέπω το λόγο να(...)*·
- *δε γίνεται λόγος*, φιλοφρονητική έκφραση σε άτομο που μας ευχαριστεί για κάποια εξυπηρέτηση που του κάναμε ή που θα του κάνουμε: «σ' ευχαριστώ πολύ για τα δανεικά που μου 'δωσες. -Δε γίνεται λόγος || δεν πιστεύω να σε ταλαιπωρώ που θα σε κουβαλήσω αύριο στο σπίτι μου; -Δε γίνεται λόγος»·
- *δε δίνει λόγο σε κανέναν* ή *δε δίνει σε κανέναν λόγο*, βλ. συνηθέστ. *δε δίνει λογαριασμό σε κανέναν*, λ. λογαριασμός·
- *δε θέλω λόγο*, βλ. φρ. *να λείπουν τα λόγια*·
- *δε θέλω δεύτερο λόγο*, κατηγορηματική δήλωση σε κάποιον, να ενεργήσει σύμφωνα με τον τρόπο που του υποδεικνύουμε χωρίς να του δίνουμε το δικαίωμα να αρνηθεί ή να υποδείξει έναν άλλον τρόπο ενέργειας: «θα κάνεις αυτό που σου λέω και δε θέλω δεύτερο λόγο»·
- *δε θέλω πολλά λόγια μαζί του*, δε θέλω, δεν επιδιώκω ιδιαίτερες επαφές, ιδιαίτερες σχέσεις με το άτομο για το οποίο γίνεται λόγος: «έχω μάθει πως δεν είναι καλός άνθρωπος, γι' αυτό δε θέλω πολλά λόγια μαζί του»·
- *δε λέει (έναν, καναν, κανέναν) καλό λόγο για κανέναν*, είναι κακόβουλος, φθονερός: «μην πάρεις τη γνώμη του τάδε για μένα, γιατί δε λέει καλό λόγο για κανέναν»·
- *δε μου πέφτει λόγος*, **α.** δε δικαιούμαι να μιλήσω για το θέμα που γίνεται λόγος, γιατί δεν είναι της αρμοδιότητάς μου ή γιατί δεν ανήκει στη δικαιοδοσία μου: «για το θέμα που συζητάτε δεν μπορώ να εκφέρω γνώμη, γιατί δε μου πέφτει λόγος». (Λαϊκό τραγούδι: *πάρτο απόφαση πως **δε σου πέφτει λόγος** η γυναίκα πρέπει να 'ναι πάντα υπό*). **β.** δε με αφορά, δε με ενδιαφέρει αυτό που μου λέει κάποιος: «κάνε ό,τι θέλεις, γιατί δε μου πέφτει λόγος». Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *εμένα*·
- *δε χρωστάει να πει καλό λόγο για κανέναν*, βλ. φρ. *δε χρωστάει να πει καλή κουβέντα για κανέναν*, λ. κουβέντα·
- *δεκάρικος λόγος*, ομιλία που είναι ασήμαντη, που δεν έχει κανένα περιεχόμενο, καμιά ουσία: «στο τέλος μας έβγαλε κι ο πρόεδρος έναν δεκάρικο λόγο κι ύστερα ακολούθησε η ψηφοφορία»· βλ. και λ. δεκάρικος·
- *δεν ακούει τα λόγια κανενός*, αδιαφορεί για τις νουθεσίες, για τις συμβουλές που του δίνουν: «είναι τόσο πεισματάρικο παιδί, που δεν ακούει τα λόγια κανενός»·
- *δεν αφήνεις τα λόγια!* προτροπή σε κάποιον να πάψει να δικαιολογείται άλλο: «δεν αφήνεις τα λόγια και πες μου, γιατί κάθε τόσο κάνεις κοπάνα απ' τη δουλειά!». Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *βρε*·
- *δεν είπα ακόμη τον τελευταίο λόγο*, βλ. συνηθέστ. *δεν είπα ακόμη την τελευταία λέξη*, λ. λέξη·

- *δεν έπιασε ο λόγος του, δεν έπεισε:* «τον έφερα για μάρτυρα υπεράσπισης στο δικαστήριο, αλλά δεν έπιασε ο λόγος του»· βλ. και φρ. *δεν πιάνει ο λόγος του*·
- *δεν έχουμε πολλά λόγια, βλ. συνηθέστ. δεν έχουμε πολλές κουβέντες, λ. κουβέντα*·
- *δεν έχω λόγια για να... ή δεν έχω λόγια να...*, δεν μπορώ να βρω τα κατάλληλα λόγια για να εκφράσω αυτό που νιώθω, αυτό που αισθάνομαι ιδίως για κάτι καλό και πιο σπάνια για κακό: «δεν έχω λόγια για να σ' ευχαριστήσω για το καλό που μου 'κανες || δεν έχω λόγια να σ' ευχαριστήσω για τη βοήθεια που μου πρόσφερες || ήταν τόσο απαίσια η πράξη σου που δεν έχω λόγια να τη χαρακτηρίσω». (Λαϊκό τραγούδι: **δεν έχω λόγια να σου πω, τσαχπίνικο κουκλί μου· σου λέω, φως μου, σ' αγαπώ, εσύ 'σαι η ζωή μου**)·
- *δεν έχω λόγο, δεν πραγματοποιώ την υπόσχεσή μου:* «κανείς δεν μπορεί να μου πει πως δεν έχω λόγο, γιατί πάντα κρατώ το λόγο μου»·
- *δεν έχω λόγο για να... ή δεν έχω λόγο να...*, δεν έχω κάποια αιτία ή δικαιολογία για να κάνω κάτι: «δεν έχω λόγο για να 'ρθω κι εγώ μαζί σας να υποδεχτώ τον τάδε, γιατί δεν τον γνωρίζω || δεν έχω λόγο να τον κατηγορήσω, γιατί μου είναι αδιάφορος». (Λαϊκό τραγούδι: **δεν έχω λόγο να κάνω πίσω, θα το ρισκάρω να σ' αγαπήσω**)·
- *δεν καταλαβαίνει από λόγια, βλ. φρ. δεν παίρνει από λόγια*·
- *δεν παίρνει από λόγια, α.* δεν ακούει τις συμβουλές που του λένε, κάνει του κεφαλιού του: «προσπάθησα πολλές φορές, να του συμβουλέψω, αλλά δεν παίρνει από λόγια». **β.** δεν υποκύπτει σε αυτά που του λένε, δεν υποκύπτει σε παρακάλια, δεν υπαναχωρεί από την αρχική του απόφαση ή θέση: «έπεσαν όλοι απάνω του και τον παρακαλούσαν ν' αποσύρει τη μήνυση, αλλά αυτός δεν παίρνει από λόγια»·
- *δεν παίρνω πίσω το λόγο μου ή δεν παίρνω το λόγο μου πίσω,* δεν αναιρώ, δεν αθετώ μια συμφωνία ή μια υπόσχεσή μου, είμαι σταθερός στο λόγο μου, μένω πιστός στο λόγο μου: «όταν δώσω μια υπόσχεση, δεν παίρνω το λόγο μου πίσω»·
- *δεν περνάει ο λόγος του, δεν εισακούεται, γιατί δεν έχει τις κατάλληλες γνώσεις, ιδίως γιατί δεν κατέχει κάποια ανώτερη θέση ή γιατί δεν έχει κοινωνική ή οικονομική ισχύ:* «μην πας στον τάδε να σε βοηθήσει, γιατί δεν περνάει ο λόγος του»·
- *δεν πιάνει ο λόγος του, δεν έχει ισχύ, βαρύτητα, δεν φέρνει αποτέλεσμα, δεν εισακούεται:* «απ' τη μέρα που παραιτήθηκε απ' τη θέση του διευθυντή, δεν πιάνει ο λόγος του στην επιχείρηση»· βλ. και φρ. *δεν έπιασε ο λόγος του*·
- *δεν υπάρχει κακός λόγος, όταν ξέρεις να τον πεις, κι άσχημο φαγητό, όταν ξέρεις να το μαγειρέψεις, βλ. λ. [ξέρω](#)*·
- *δεν υπάρχει λόγος, δε συντρέχει κάτι που να δικαιολογεί ή να κρίνει σκόπιμη κάποια ενέργειά μας, δεν είναι απαραίτητο:* «δεν υπάρχει λόγος να προσλάβω νέο προσωπικό, γιατί αυτό που έχω, είναι ήδη υπεραρκετό || θα 'ρθεις κι εσύ μαζί μας; -Δεν υπάρχει λόγος»·
- *δεν υπάρχουν λόγια για να...*, πρόκειται για ανείπωτη κατάσταση, δεν είναι δυνατό να την εκφράσει, να την περιγράψει κανείς: «την αγαπώ τόσο πολύ που δεν υπάρχουν λόγια για να εκφράσω το τι νιώθω γι' αυτή τη γυναίκα!». (Λαϊκό τραγούδι: **λόγια, δεν υπάρχουν λόγια στην καρδιά μου να σ' τα γράψω με φιλιά να σ' τα πω. Λόγια, δεν υπάρχουνε λόγια για την τρέλα που νιώθω επειδή σ' αγαπώ**)·
- *δίνω βάση στα λόγια του, βλ. λ. βάση*·
- *δίνω λόγο, α.* αρραβωνιάζομαι ανεπίσημα μια γυναίκα, δεσμεύομαι με υπόσχεση γάμου: «την Κυριακή θα πάει στους γονείς της να δώσει λόγο». **β.** απολογούμαι για κάτι, λογοδοτώ: «μια μέρα θα δώσεις λόγο γι' αυτά που κάνεις»·

- δίνω λόγο των πράξεών μου, απολογούμαι, λογοδοτώ για τις πράξεις μου: «κάποτε έρχεται ώρα, που όλοι δίνουμε λόγο των πράξεών μας»·
- δίνω πίστη στα λόγια του, βλ. λ. [πίστη](#)·
- δίνω το λόγο (σε κάποιον), επιτρέπω, υποδεικνύω κάποιον να μιλήσει: «μετά την ομιλία του, ο πρόεδρος έδωσε το λόγο στον τάδε»·
- δίνω το λόγο μου, δεσμεύομαι, υπόσχομαι, εγγυούμαι προφορικά: «είναι άνθρωπος που, όταν σου δώσει το λόγο του για κάτι, τον κρατάει || δεν μπορώ να σου πουλήσω το οικόπεδο, γιατί έδωσα το λόγο μου στον τάδε». (Λαϊκό τραγούδι: **μου 'δωσες το λόγο πως θα μ' αγαπάς, μα εσύ 'σαι ψεύτρα και δεν τον τηράς**)·
- δίνω το λόγο της τιμής μου, υπόσχομαι στην τιμή μου πως θα κάνω ή δε θα κάνω κάτι: «αφού σου 'δωσε το λόγο της τιμής του, να 'σαι σίγουρος πως θα κάνει αυτό που σου υποσχέθηκε». Ένας άντρας για να δώσει μεγαλύτερη βαρύτητα στο λόγο της τιμής του αναφέρεται στο λόγο της *αντρικής του τιμής*·
- έγινε πολύς λόγος για το τίποτα, δημιουργήθηκε έντονη συζήτηση, χωρίς να υπάρχει σπουδαία αφορμή ή αιτία: «μια κουβέντα είπε ο άνθρωπος πάνω στο θυμό του κι έγινε πολύς λόγος για το τίποτα»· βλ. και φρ. *έγινε πολύς θόρυβος για το τίποτα*, λ. θόρυβος·
- είμαι σταθερός στο λόγος μου, βλ. φρ. *δεν παίρνω πίσω το λόγο μου*·
- είμαστε ακόμη στα λόγια, βρισκόμαστε ακόμη στις διαπραγματεύσεις, δε συμφωνήσαμε ακόμη: «δε φτάσαμε σε καμιά συμφωνία, γιατί είμαστε ακόμη στα λόγια»· βλ. και φρ. *είμαστε ακόμη στα χαρτιά*, λ. χαρτί·
- είναι ακριβός στα λόγια του, **α.** έχει τη συνήθεια να μη μιλάει πολύ, είναι ολιγόλογος: «όλοι δίνουν βάση σ' αυτά που λέει, γιατί είναι ακριβός στα λόγια του». **β.** πολλές φορές, λέγεται και με ειρωνική διάθεση: «δεν ανοίγει το στόμα του να μιλήσει, γιατί είναι ακριβός στα λόγια του»·
- είναι ανάξιο λόγου, (για πράγματα, θέματα ή θεάματα) που δεν έχει αξία, ενδιαφέρον, που είναι τόσο ασήμαντο, ώστε δεν αξίζει ούτε να αναφερθεί κανείς σε αυτό: «μη στενοχωριέσαι για ένα πράγμα που είναι ανάξιο λόγου || είδα χτες βράδυ το τάδε κινηματογραφικό έργο, αλλά μην πας να το δεις, γιατί είναι ανάξιο λόγου»·
- είναι ανάξιος λόγου, (για πρόσωπα) είναι τόσο ασήμαντος, που δεν αξίζει ούτε να αναφερθεί κανείς σε αυτό: «αν θέλεις να γίνει η δουλειά σου, μην πας στον τάδε, γιατί αυτός είναι ανάξιος λόγου»·
- είναι άξιο λόγου, (για πράγματα, θέματα ή θεάματα) είναι σημαντικό, ενδιαφέρον, αξιόλογο: «είναι άξιο λόγου αυτό που παρατήρησες, γι' αυτό και πρέπει να το κουβεντιάσουμε διεξοδικά || να πας να δεις το τάδε κινηματογραφικό έργο, γιατί είναι άξιο λόγου»· βλ. και φρ. *είναι λόγου άξιο*·
- είναι άξιος λόγου, (για πρόσωπα) είναι σημαντικός, αξιόλογος: «είναι άνθρωπος άξιος λόγου, γι' αυτό και τον βάλαμε αμέσως στην παρέα μας»·
- είναι λόγου άξιο, αξίζει να ειπωθεί, να αναφερθεί: «εδώ, νομίζω πως είναι λόγου άξιο να σας πω, τι ακριβώς υποστηρίζει και ο τάδε || επίσης, είναι λόγου άξιο ν' αναφέρω τη θετική στάση που κράτησε ο τάδε κατά την περίοδο της δικτατορίας»· βλ. και φρ. *είναι άξιο λόγου*·
- είναι μετρημένος στα λόγια του, μιλάει συνετά: «να δίνεις βάση σ' αυτά που σου λέει αυτός ο άνθρωπος, γιατί είναι μετρημένος στα λόγια του»· βλ. και φρ. *είναι ακριβός στα λόγια του*·
- είναι όλο λόγια ή είναι μόνο λόγια, δεν πραγματοποιεί όσα υπόσχεται ή όσα απειλεί πως θα κάνει: «μην πιστεύεις αυτά που σου υπόσχεται, γιατί είναι όλο λόγια || δεν πραγματοποιεί καμιά απ' τις φοβέρες του, γιατί είναι μόνο λόγια»·

- είπα, ξείπα, χέζω πάνω στο λόγο μου, (κατηγορηματικά) δεν κρατώ την υπόσχεση που έδωσα σε κάποιον, αναιρώ απροκάλυπτα ή επιθετικά ό,τι υποσχέθηκα: «μπορεί να υποσχέθηκα να σε βοηθήσω αλλά, είπα, ξείπα, χέζω πάνω στο λόγο μου»·
- είπαμε άσχημα λόγια, βλ. φρ. αλλάξαμε άσχημα λόγια·
- είπαμε βαριά λόγια, βλ. φρ. αλλάξαμε βαριά λόγια·
- είπαμε δυο λόγια, βλ. φρ. αλλάξαμε δυο λόγια·
- είπαμε δυο λόγια παραπάνω, βλ. φρ. αλλάξαμε δυο λόγια παραπάνω·
- είπαμε πικρά λόγια, βλ. φρ. αλλάξαμε πικρά λόγια·
- είπαμε σκληρά λόγια, βλ. φρ. αλλάξαμε σκληρά λόγια·
- είπαν άσχημα λόγια (κάποιοι για κάποιον), βλ. φρ. είπαν κακά λόγια (κάποιοι για κάποιον)·
- είπαν κακά λόγια (κάποιοι για κάποιον), τον κακολόγησαν δίκαια ή άδικα: «έμαθα, πως στο μπαράκι είπαν κακά λόγια για σένα || όπου κι αν ρώτησα, είπαν κακά λόγια για σένα»·
- είπαν καλά λόγια (κάποιοι για κάποιον), μίλησαν επαινετικά γι' αυτόν: «όπου κι αν ρώτησα, είπαν καλά λόγια για το γαμπρό μου»·
- είπε πάλι τον καλό του το λόγο! λέγεται από τρίτον στην περίπτωση που κάποιος εκφέρεται για κάποιον με εμπάθεια ή μειονεκτικά κάτι που επαναλαμβάνει εκ συστήματος και για άλλους: «να προσέχεις τον τάδε γιατί είναι κουμάσι. -Είπε πάλι τον καλό του το λόγο!»·
- είπε πάλι τον καλό του το λόγο, όπως συνηθίζει, μίλησε θετικά για κάποιον ή για κάτι: «όταν τον κάλεσε ο διευθυντής στο γραφείο του και θέλησε να μάθει για το ποιον του τάδε, είπε πάλι τον καλό του το λόγο»·
- είχαμε το λόγο σου, κουβεντιάζαμε, μιλούσαμε για σένα: «λίγο πριν έρθεις είχαμε το λόγο σου || προχτές που έλειπες απ' την παρέα, είχαμε το λόγο σου»·
- εκείνος που κρατάει τον αετό απ' την ουρά και τη γυναίκα απ' το λόγο της, δεν κρατάει τίποτα, βλ. λ. γυναίκα·
- ένα λόγο είπα, βλ. φρ. μια κουβέντα είπα, λ. κουβέντα·
- ένας λόγος είναι αυτός, δηλώνει πως, εύκολα λέγεται κάτι και το υπονοούμενο είναι πως, δύσκολα πραγματοποιείται: «εγώ στη θέση σου θ' απέλυα όλο το προσωπικό και θα προσλάμβανα καινούριο. -Ένας λόγος είναι αυτός»·
- ένας λόγος είναι να..., δηλώνει πως είναι αδύνατο ή τουλάχιστο, πάρα πολύ δύσκολο, να πραγματοποιηθεί αυτό που ειπώθηκε από κάποιον: «ένας λόγος είναι να 'ρθει να μας βρει, ρωτάς όμως αν μπορεί να 'ρθει από κει που βρίσκεται;»·
- επ' ουδενί λόγο, βλ. φρ. για κανέναν λόγο·
- έργα (κι) όχι λόγια! βλ. λ. [έργο](#)·
- έρχομαι στα λόγια (με κάποιον), λογομαχώ, φιλονικώ με κάποιον: «θυμήθηκαν παλιές διαφορές τους κι ήρθαν στα λόγια»·
- έρχομαι στα λόγια του, ενώ αμφισβητούσα ή διαφωνούσα με τα λόγια κάποιου, αναγκάζομαι να τα ασπαστώ, γιατί αποδείχτηκαν σωστά ή αληθινά: «στην αρχή δεν τον πίστευα που έλεγε πως ο τάδε ήταν απατεώνας, όταν

όμως αποδείχτηκε η κατάχρησή του, τότε ήρθα στα λόγια του»·

- ευαγγέλιο τα λόγια σου! βλ. λ. [ευαγγέλιο](#)·

- ευαγγέλιο τα λόγια του, βλ. λ. [ευαγγέλιο](#)·

- έχασε τα λόγια του, **α.** δεν μπόρεσε να πει τίποτα, δεν μπόρεσε να βρει δικαιολογία για κάποιο παράπτωμα ή για κάποια ένοχη πράξη του που αποκαλύφθηκε: «μόλις βρήκαν μέσα στην τσάντα του τον κλεμμένο αναπτήρα, έχασε τα λόγια του». **β.** ένιωσε τέτοια απορία, έκπληξη, θαυμασμό ή φόβο που δεν μπόρεσε να αρθρώσει λέξη: «όταν μ' είδε αγκαζέ με την καινούρια μου γκόμενα, έχασε τα λόγια του || μόλις είδε το φορτηγό να 'ρχεται με φόρα καταπάνω του, έχασε τα λόγια του». Συνών. *έχασε τη λαλιά του / έχασε τη μιλιά του / έχασε τη φωνή του.* **γ.** (για ηθοποιούς) ξέχασε το κείμενο που έπρεπε να πει και είπε άλλα αντί άλλων ή έκανε κενό: «πρόσεχέ τον, γιατί χάνει διαρκώς τα λόγια του και μπορεί να σε κρεμάσει στη σκηνή»·

- έχει ακριβά τα λόγια του, βλ. συνηθέστ. *είναι ακριβός στα λόγια του*·

- έχει βάρος ο λόγος του, βλ. συνηθέστ. *μετράει ο λόγος του*·

- έχει έναν γλυκό λόγο για τον καθένα, συνηθίζει να παρηγορεί τους άλλους σε περίπτωση που δυστυχούν: «όλοι τον εκτιμούν και τον αγαπούν γιατί έχει έναν καλό λόγο για τον καθένα»·

- έχει έναν καλό λόγο για τον καθένα, συνηθίζει να εκφέρεται για τους άλλους επαινετικά: «όταν είναι να εκφέρει τη γνώμη του έχει έναν καλό λόγο για τον καθένα»·

- έχει πέραση ο λόγος του, βλ. φρ. *περνάει ο λόγος του*·

- έχει το χάρισμα του λόγου, βλ. λ. [χάρισμα](#)·

- έχει τον πρώτο λόγο, έχει τη διοίκηση, το πρόσταγμα σε ένα χώρο ή σε μια ομάδα ατόμων: «αυτόν που βλέπεις, έχει τον πρώτο λόγο στο εργοστάσιο που δουλεύω || τον πρώτο λόγο στο σωματείο των εργαζομένων τον έχει ο πρόεδρος»·

- έχει τον πρώτο και τον τελευταίο λόγο, έχει συγκεντρωμένες στα χέρια του όλες τις αρμοδιότητες, αποφασίζει και διατάζει σε ένα χώρο ή σε μια ομάδα ατόμων: «είναι πανίσχυρος μέσα στην εταιρεία μας, γιατί έχει τον πρώτο και τον τελευταίο λόγο || ο πρωθυπουργός, έχει τον πρώτο και τον τελευταίο λόγο μέσα στην κυβέρνηση»·

- έχει τον τελευταίο λόγο, παίρνει την τελική απόφαση: «αν θέλεις να κλείσεις τη δουλειά ν' αποταθείς στον τάδε, γιατί αυτός έχει τον τελευταίο λόγο στην επιχείρηση»·

- έχεις το λόγο μου, έκφραση με την οποία διαβεβαιώνουμε κάποιον πως θα τηρήσουμε κάποια υπόσχεσή μας που του δώσαμε: «να μείνω ήσυχος πως θα με βοηθήσεις; -Έχεις το λόγο μου». (Λαϊκό τραγούδι: *κανένα μάτι δε θα δει, πέτα σαν πρώτα το κλειδί κι έχεις το λόγο μου, γλυκιά μου αγάπη, στιγμή δε θα σ' απαρνηθώ και στρώσε μου να κοιμηθώ*)·

- έχω λόγο, **α.** έχω κάποια αιτία ή κάποιο σκοπό: «έχω λόγο που θέλω να τον δείρω || έχω λόγο που θέλω να μπω μέσα». **β.** πραγματοποιώ την υπόσχεσή μου: «αν υποσχεθώ κάτι σε κάποιον το πραγματοποιώ, γιατί έχω λόγο». (Λαϊκό τραγούδι: *και να μη με λένε Γιώργο, αν εγώ δεν έχω λόγο*)· βλ. και φρ. *έχω το λόγο*·

- έχω να σου πω δυο λόγια (λογάκια), **α.** θέλω να σου μιλήσω εν συντομία: «στάσου μισό λεπτό, γιατί έχω να σου πω δυο λόγια». (Λαϊκό τραγούδι: *έλα μαγκάκι μου μικρό, που 'χω δυο λόγια να σου πω. Τούρνε και τούρνε, τούρνε και ναι, πες το βρε μάγκα μου το ναι*). **β.** έχω τη διάθεση, θέλω να σε συμβουλευσω: «επειδή βλέπω ότι κάνεις ανοησίες, έχω να σου πω δυο λόγια». (Λαϊκό τραγούδι: *δυο λόγια έχω να σου πω, κοίτα το σπιτικό σου, αν δεν αλλάξεις συ μυαλό, θα 'ναι κακό δικό σου*)·

- έχω το λόγο, **α.** (για επιχειρήσεις, οργανισμούς, εργασιακούς χώρους, συγκροτημένες ομάδες) διευθύνω, έχω το πρόσταγμα, προστάζω: «σ' αυτή την επιχείρηση μόνο εγώ έχω το λόγο». **β.** (για πρόσωπα) μπορώ να μιλήσω, ήρθε η σειρά μου να μιλήσω, μιλώ: «μετά του τάδε έχω το λόγο || αυτή τη στιγμή έχει το λόγο ο τάδε». (Λαϊκό τραγούδι: *κι αν δε σ' αρέσουν όλ' αυτά, που σου 'χα πει πρωτίστως, το ζειμπεκάκι είν' έτοιμο έχει το λόγο ο Χρήστος*)· βλ. και φρ. έχω λόγο·
- έχω το λόγο μου ή έχω τους λόγους μου, υπάρχει συγκεκριμένη πρόθεση, συγκεκριμένος σκοπός, που κάνω ή που θέλω να κάνω κάτι: «έχω το λόγο μου που έρχομαι κι εγώ μαζί σας στη συγκέντρωση του τάδε || έχω τους λόγους μου που θέλω να τον συναντήσω»·
- έχω το λόγο σου; δεσμεύεσαι; μου το υπόσχεσαι(;): «έχω το λόγου σου, πως δε θα πεις σε κανέναν αυτό που θα σου εκμυστηρευτώ;»·
- έχω το λόγο του, έχω την υπόσχεσή του, τη διαβεβαίωσή του: «έχω το λόγο του, πως θα με βοηθήσει αν χρειαστώ βοήθεια»·
- ζητάει το λόγο κι από πάνω, συμπεριφέρεται ως απαιτητής ή ως κατήγορος ενώ στην πραγματικότητα είμαι υπόχρεος ή υπόλογος: «δε φτάνει που είναι η αιτία που χάσαμε τη δουλειά, ζητάει το λόγο κι από πάνω»·
- ζητώ το λόγο, **α.** απαιτώ εξηγήσεις, διευκρινήσεις: «δεν μπορείς, κάθε τόσο, για ψύλλου πήδημα να ζητάς το λόγο». **β.** θέλω να μιλήσω, θέλω το λόγο: «ζητώ το λόγο για να πω κι εγώ τις απόψεις μου»·
- ζυγιάζω τα λόγια μου, μιλώ ύστερα από σκέψη, μιλώ με περίσκεψη: «όταν πρόκειται να εκφέρω τη γνώμη μου για κάποιον άνθρωπο, ζυγιάζω τα λόγια μου»·
- ζυγιασμένα λόγια, που λέγονται ύστερα από σκέψη, από περίσκεψη, τα μετρημένα λόγια: «λέει ζυγιασμένα λόγια, γι' αυτό πάντα θέλουν όλοι να του συμβουλευούνται»·
- ζυγίζει ο λόγος του, βλ. συνηθέστ. μετράει ο λόγο του·
- θα σου πω δυο λόγια, θα σου πω κάτι εν συντομία και ιδίως λέγεται σε περίπτωση συμβουλών: «κάνεις άστατη ζωή και θα σου πω δυο λόγια, μόνο και μόνο επειδή είσαι ο γιος του φίλου μου». Συνών. *θα σου πω δυο κουβέντες*·
- θέλει να 'χει πάντα τον τελευταίο λόγο, είναι συνηθισμένος ή επιδιώκει να κλείνει μια συζήτηση: «δε θα τελειώσουμε ποτέ αυτή τη συζήτηση αν δε τον αφήσεις να μιλήσει τελευταίος, γιατί θέλει να 'χει πάντα τον τελευταίο λόγο»·
- θέλει το λόγο κι από πάνω, βλ. συνηθέστ. ζητάει το λόγο κι από πάνω·
- θέλω να σου πω δυο λόγια (λογάκια), βλ. φρ. έχω να σου πω δυο λόγια (λογάκια)·
- θέλω το λόγο, επιθυμώ να μιλήσω, ζητώ το λόγο: «αφού μίλησε ο τάδε, θέλω κι εγώ το λόγο»·
- ίσια λόγια, λόγια που δεν επιδέχονται αμφισβήτηση: «τους μίλησε με ίσια λόγια και δεν μπόρεσε να πει κανείς τίποτα»·
- καθαρά λόγια, που λέγονται χωρίς υπεκφυγές, χωρίς υπονοούμενα, λόγια που δεν επιδέχονται αμφισβήτηση, τα παστρικά λόγια: «όταν λες καθαρά λόγια, δεν έχεις να φοβάσαι κανέναν»·
- κάθομαι (πάνω) στο λόγο μου, είμαι συνεπής με αυτά που λέω ή υπόσχομαι, κρατώ το λόγο μου: «αφού στο υποσχέθηκα, θέλω να 'σαι σίγουρος πως με την πρώτη ευκαιρία θα σε πάρω στη δουλειά μου, γιατί εγώ κάθομαι πάνω στο λόγο μου»·
- κακά λόγια, τα αισχρολόγια: «τα καλά παιδιά δε λένε κακά λόγια»·

- *κάνω λόγο*, **α.** αναφέρω: «δεν πιστεύω να κάνεις λόγο στο διευθυντή που άργησα το πρωί στη δουλειά!». **β.** μνημονεύω: «κάθε τόσο κάνουμε λόγο για τον τάδε, που πέθανε πριν από καιρό». **γ.** θίγω ένα ζήτημα ζητώντας εξηγήσεις, επεξηγήσεις: «δεν είναι σωστό να κάνεις λόγο γι' αυτά τα μικροπράγματα». **δ.** αναφέρομαι, συζητώ: «μια ώρα μιλάμε γι' αυτή τη δουλειά, αλλά ακόμη δεν κάναμε λόγο για το πώς θα βρεθούν τα λεφτά που χρειαζόμαστε». Συνών. *κάνω κουβέντα*.
- *κάνω τα λόγια πράξη*, ενεργοποιούμαι για να εφαρμόσω αυτά που λέω, εφαρμόζω, πραγματοποιώ αυτά που λέω: «εγώ δεν είμαι απ' τους ανθρώπους που μένουν στις μεγαλοστομίες, γιατί κάνω τα λόγια πράξη».
- *καλύτερα να πάρεις το λόγο του, παρά την υπογραφή του*, είναι τόσο σωστός, τόσο γνήσιος άντρας, που δίνει περισσότερη αξία στο λόγο του, παρά στην υπογραφή του. Το σκεπτικό στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι πως, η υπογραφή, για διάφορους λόγους που μπορεί να προκύψουν, με κατάλληλα ένδικα μέσα μπορεί να αναιρεθεί, όμως ο λόγος ενός σωστού, ενός γνήσιου άντρα, δεν αναιρείται ποτέ και με τίποτα.
- *κατά κύριο λόγο*, κυρίως, κατ' εξοχήν: «ο ελληνικός λαός, είναι λαός ευγενικός και κατά κύριο λόγο, είναι φιλόξενος λαός».
- *κατά πρώτο λόγο*, πρώτα από όλα, αρχικά, πρωτίστως: «θα μπορέσω να κάνω δουλειά μαζί σου, κατά πρώτο λόγο όμως, θα πρέπει να τακτοποιήσουμε όλους τους παλιούς μας λογαριασμούς».
- *κενά λόγια*, βλ. συνηθέστ. *κούφια λόγια*.
- *κούφια λόγια*, λόγια κενού περιεχομένου, οι αερολογίες: «μας μιλούσε μια ώρα και τι έλεγε νομίζεις, κούφια λόγια έλεγε και μας εκνεύρισε όλους || ομώνυμη συλλογή διηγημάτων του συγγραφέα Περικλή Σφυρίδη».
- *κρατώ λόγια*, βλ. συνηθέστ. *κρύβω λόγια*.
- *κρατώ το λόγο μου*, πραγματοποιώ την υπόσχεσή μου, είμαι συνεπής σε αυτά που λέω ή υπόσχομαι: «αφού υποσχέθηκε πως θα σε βοηθήσει, μείνε ήσυχος, γιατί αυτός κρατάει το λόγο του». (Λαϊκό τραγούδι: *εγώ σου παραστάθηκα στον πόνο σου μα όμως δεν εκράτησες το λόγο σου*).
- *κρύβε λόγια*, συνωμοτική έκφραση σε κάποιον να μη λέει, συνήθως κάτι, που δε θέλουμε να γίνει γνωστό στους παρευρισκόμενους. Συνήθως επαναλαμβανόμενο.
- *κρύβω λόγια*, **α.** δεν αναφέρω σε μια εξιστόρησή μου γεγονότα που ίσως με θίγουν ή με ενοχοποιούν, που ίσως θίγουν ή ενοχοποιούν κάποιον: «κι ενώ μας τα 'λεγε μια χαρά, μόλις είδε να πλησιάζει ο τάδε στη συντροφιά μας, άρχισε να κρύβει λόγια». (Λαϊκό τραγούδι: *συλλαμβάνεσαι απόψε ξαφνικά να κρύβεις λόγια και να ψάχνεις μέσ' τη νύχτα για καινούρια δρομολόγια*). **β.** συγκρατούμαι, ενεργώ προσεκτικά, μετρημένα: «κρύψε λόγια στην περίπτωση αυτή, γιατί το ζήτημα θέλει μεγάλη προσοχή».
- *λαβαίνω το λόγο*, βλ. φρ. *παίρνω το λόγο*. (Λαϊκό τραγούδι: *σπάστα όλα, ρε αγιογδύτη, με της δίκοπης τη μύτη και σα λάβουνε το λόγο θα έλα φώναζε το Γώγο*).
- *λαμπικαρισμένα λόγια*, λόγια ξεκάθαρα, ολοκάθαρα, που δεν αφήνουν υπονοούμενα και δεν επιδέχονται αμφισβήτηση: «μιλούσε με λαμπικαρισμένα λόγια κι ο καθένας καταλάβαινε τι ήθελε να πει».
- *λέει άσχημα λόγια*, (συνήθως για μικρό παιδί) βλ. φρ. *λέει κακά λόγια*.
- *λέει κακά λόγια*, (συνήθως για μικρό παιδί) είναι κακόγλωσσο, αισχρολόγο, βρομόγλωσσο: «πρόσεχε το γιο σου, γιατί λέει κακά λόγια».
- *λέει όμορφα λόγια*, **α.** έχει τον τρόπο να παρουσιάζει τα γεγονότα ωραιοποιημένα: «πρέπει να στείλουμε κάποιον που λέει όμορφα λόγια, για να τον πληροφορήσει για το ατύχημα του γιου του». **β.** χρησιμοποιεί ευγενικές, κολακευτικές εκφράσεις: «όλες οι γυναίκες τον συμπαθούν, γιατί λέει όμορφα λόγια».

- λέει τον τελευταίο λόγο, βλ. φρ. *έχει τον τελευταίο λόγο*.
- λέω κακά λόγια, αισχρολογώ: «σου έχω πει, πως όταν υπάρχουν γυναίκες στην παρέα μας, να μη λες κακά λόγια».
- λέω κακά λόγια (για κάποιον), εκφράζομαι αρνητικά για κάποιον: «γι' αυτόν τον άνθρωπο, όλοι λένε κακά λόγια».
- λέω καλά λόγια (για κάποιον), εκφράζομαι θετικά για κάποιον: «είναι καλός άνθρωπος, γι' αυτό κι όλοι λένε καλά λόγια γι' αυτόν».
- λέω λόγια (για κάποιον), κακολογώ κάποιον: «δεν έχω συνηθίσει να λέω λόγια για κανένα».
- λέω μπόσικα λόγια, μιλώ επιπόλαια: «όταν μιλάς με σοβαρούς ανθρώπους, δε θέλω να λες μπόσικα λόγια».
- λέω πικρά λόγια, πικραίνω κάποιον με αυτά που του λέω: «τον στενοχώρησες, γιατί του είπες πικρά λόγια». (Λαϊκό τραγούδι: **λόγια πικρά μη λέμε, όπως συχνά συμβαίνει· εμείς οι δυο μας πρέπει να ζούμε αγαπημένοι**).
- λίγα λόγια! ή λίγα τα λόγια σου! (απειλητικά) μη λες πολλά, μην αυθαδιάζεις, μην προκαλείς: «λίγα τα λόγια σου, γιατί θα τις φας!».
- λίγα λόγια και καλά, λόγια σύντομα και σωστά και με περιεχόμενο: «εκεί που θα πας, αν τύχει και μιλήσεις, θα πεις λίγα λόγια και καλά». (Λαϊκό τραγούδι: *εβίβα ρεμπέτες εβίβα παιδιά μες τη ρεμπέτικη τούτη βραδιά, παίξε μουζούκι μου κι όχι πολλά, λίγα λόγια και καλά*).
- λόγια αγάπης, τα ερωτόλογα: «μόλις αποτραβήχτηκαν απ' τον κόσμο, άρχισαν ν' ανταλλάσσουν λόγια αγάπης».
- λόγια ντόμπρα ή λόγια σταράτα ή λόγια ντόμπρα και σταράτα, που λέγονται με ευθύτητα, με ειλικρίνεια, με τρόπο κατηγορηματικό: «θέλω λόγια ντόμπρα και σταράτα κι όχι μεσοβέζικα».
- λόγια πλάνα, που λέγονται με σκοπό να ξεγελάσουν, που πλανέψουν, ιδίως ερωτικά: «είχε μια τέχνη να λέει λόγια πλάνα, μέχρι να κάνει τη δουλειά του». (Λαϊκό τραγούδι: *στριφογυρίζεις σαν τσιγγάνα και μες στα μπαρ που τραγουδάς, πολλούς γελάς με λόγια πλάνα* τρελή γυναίκα μιας βραδιάς).
- λόγια που τσούζουν, βλ. φρ. *τσουχτερά λόγια*.
- λόγια της δεκάρας, που δεν έχουν καμιά ουσία, κανένα περιεχόμενο: «θέλησε να τον συμβουλέψει, αλλά του 'λεγε λόγια της δεκάρας».
- λόγια της καρβάνας, **α.** οι καυχησιές, τα φανταστικά κατορθώματα: «κάθε φορά που πίνει λίγο παραπάνω, αρχίζει να μας λέει λόγια της καρβάνας». **β.** αερολογίες, ανοησίες: «κάθε φορά που ανοίγει το στόμα του αυτός ο άνθρωπος, λέει λόγια της καρβάνας». Από την εικόνα των στρατιωτών που, την ώρα του φαγητού, διηγούνται φανταστικές ιστορίες, συνήθως ερωτικές ή αναφέρονται σε διαταγές ευνοϊκές για το στράτευμα που όμως δεν έχουν βάση.
- λόγια της καρδιάς, λόγια ειλικρινή, εγκάρδια: «αυτά που σου είπα, ήταν λόγια της καρδιάς, γι' αυτό πρέπει να τα πάρεις πολύ σοβαρά».
- λόγια του αέρα, **α.** φλυαρίες, αερολογίες, ανοησίες: «καθόταν μια ώρα και μας έλεγε λόγια του αέρα». **β.** υποσχέσεις που δεν πραγματοποιούνται: «μου 'χε τάξει λαγούς με πετραχήλια, αλλά όλα ήταν λόγια του αέρα».
- λόγια του κλήδονα, βλ. λ. [κλήδονας](#).
- λόγια του κόσμου, φήμες, κακόβουλες διαδόσεις. (Λαϊκό τραγούδι: **λόγια του κόσμου** μην ακούς αχ, μην

ακούς κανένα γιατί αχ, μικράκι μου ψοφώ κι είμαι τρελός για σένα)·

- *λόγια του κρασιού*, κουβέντες που γίνονται κατά την οινοποίηση και κατ' επέκταση, που δεν είναι σοβαρές, αφού υπάρχει πιθανότητα χαλάρωσης των αντιστάσεων ή και μέθης, λόγια άνευ σημασίας: «τον βρήκα στην ταβέρνα κι είπε πως θα με βοηθήσει στη δουλειά μου, αλλά δεν έκανε τίποτα, γιατί ήταν λόγια του κρασιού»·

- *λόγια του κώλου*, **α.** ανοησίες: «δεν πρόσεχε κανέναν αυτά που έλεγε, γιατί ήταν λόγια του κώλου». **β.** υποσχέσεις που είμαστε σίγουροι πως δε θα πραγματοποιηθούν: «μην πιστεύεις αυτά που σου λέει, γιατί είναι λόγια του κώλου»·

- *λόγια του ποδαριού*, αυτά που λέγονται βιαστικά στο πόδι, όταν συναντιούνται δυο άτομα στο δρόμο και κατ' επέκταση, που δεν έχουν βάση, που δεν έχουν σοβαρότητα: «συναντηθήκαμε τυχαία στο δρόμο, είπαμε δυο λόγια του ποδαριού και χωρίσαμε»·

- *λόγια χωρίς (δίχως) ουσία*, βλ. φρ. *λόγια χωρίς (δίχως) περιεχόμενο*·

- *λόγια χωρίς (δίχως) περιεχόμενο*, οι αερολογίες: «μιλούσε μια ώρα, αλλά δεν τον άκουγε κανείς, γιατί έλεγε λόγια χωρίς περιεχόμενο»·

- *λόγο κύριε πρόεδρε!* ειρωνική προτροπή σε άτομο της παρέας, που έχει μανία με τις επισημότητες και τις προπόσεις. Από την αντίληψη που επικρατεί γενικά, ότι οι μισοί Έλληνες σήμερα, κατέχουν κάποιο προεδρικό·

- *λόγο! λόγο!* βλ. φρ. *λόγο κύριε πρόεδρε(!)*

- *λόγο στο λόγο ή λόγο το λόγο*, με τη συζήτηση, στη διάρκεια της συζήτησης: «είχαμε καιρό να συναντηθούμε και λόγο στο λόγο, θυμηθήκαμε μέχρι και τα παιδικά μας χρόνια». (Τραγούδι: **λόγο στο λόγο και νυχτωθήκαμε, μας πήρε ο πόνος και ξεχαστήκαμε**)·

- *λόγος είναι και λέγεται*, καθησυχαστική έκφραση σε κάποιον γι' αυτό που του είπαμε, γιατί δεν έχει καμιά σοβαρότητα ή βαρύτητα, γιατί ειπώθηκε έτσι, χωρίς βαθύτερη αιτία: «μην παίρνεις τους μετρητοίς αυτό που σου 'πα, γιατί λόγος είναι και λέγεται». Αρκετές φορές, μετά τη φρ. ακούγεται χάριν αστεϊσμού το *μήπως νοίκι δίνουμε ή εφορία πληρώνουμε*·

- *λόγος κενός περιεχομένου*, που δεν εκφράζει κάτι ουσιαστικό, που δεν έχει ουσία: «ο λόγος του προέδρου, ήταν ένας λόγος κενός περιεχομένου»·

- *λόγος να γίνεται*, θέμα ή συνομιλία χωρίς ουσιαστικό περιεχόμενο, αλλά που γίνεται απλώς για να περάσει η ώρα: «δεν πιστεύω να σοβαρολογείς πως θα του κάνεις μήνυση. -Όχι μωρέ, λόγος να γίνεται». Συνήθως της φρ. προτάσσεται το *έτσι ή το ναι, έτσι*. Συνών. *κουβέντα να γίνεται*·

- *λόγος τιμής*, βεβαίωση ή υπόσχεση της οποίας η διάψευση ή η αθέτηση, συνεπάγεται την απώλεια της αξιοπιστίας ή της υπόληψης αυτού που έδωσε το λόγο τιμής: «ο λόγος τιμής δεν παίρνεται ποτέ πίσω»·

- *λόγου χάρη ή λόγου χάριν*, (σε συντομογραφία λ.χ.) για παράδειγμα, παραδείγματος χάρη: «αν, λόγου χάρη, έρθει ο τάδε, θα πεις και σ' αυτόν τα ίδια πράγματα»·

- *λόγω τιμής!* όρκος ατόμου, του οποίου η αθέτηση συνεπάγεται την απώλεια της τιμής του: «έτσι έγιναν τα πράγματα; -Λόγω τιμής, σου λέω, έτσι έγιναν!». (Λαϊκό τραγούδι: *εσύ ό,τι πεις, εσύ ό,τι πεις, θα κάνω εγώ λόγω τιμής*)·

- *μ' άλλα λόγια*, δηλαδή: «στο εξής, όλοι θ' αναφέρεστε στον τάδε. -Μ' άλλα λόγια θα 'ναι ο προϊστάμενός μας;»·

- *μ' ένα λόγο*, βλ. συνηθέστ. με δυο λόγια·

- *μασάει τα λόγια του*, αποφεύγει, διστάζει να ομολογήσει κάτι, δε μιλάει καθαρά, μιλάει με υπεκφυγές,

προσπαθεί να αποκρύψει κάτι: «σ' όλη τη διάρκεια της ανάκρισης, ο μάρτυρας μασούσε τα λόγια του»·

- *μασημένα λόγια*, που δεν είναι καθαρά και ξάστερα, που κάτι προσπαθούν να αποκρύψουν: «θέλω να με μιλάς με ειλικρίνεια, γιατί απεχθάνομαι τα μασημένα λόγια»·

- *με δυο λόγια*, συνοπτικά, περιληπτικά, εν ολίγοις: «αν μπορείς, πες μας με δυο λόγια τι έγινε || ο ένας δε με βοηθάει, ο άλλος με κατηγορεί, ο τρίτος θέλει να με μηνύσει, με δυο λόγια, πάω κατά διαβόλου». (Λαϊκό τραγούδι: *μα εγώ, κυθόπολισμαν, το ξέρεις, σ' αγαπώ· βάλε βάση κι άκουσε **δυο λόγια να σου πω***)·

- *με λίγα λόγια*, περιληπτικά, εν ολίγοις: «πες μας με λίγα λόγια, πώς ακριβώς έγινε το δυστύχημα»·

- *με λόγια ή με τα λόγια*, υποθετικά: «με τα λόγια όλα μπορούν να γίνουν»·

- *με το λόγο*, κατά τη διάρκεια της κουβέντας: «πες ο ένας, πες ο άλλος, με το λόγο πιάστηκαν στα χέρια»·

- *μεγάλα λόγια*, υποσχέσεις που δεν πραγματοποιούνται, οι μεγαλοστομίες: «δε θέλω ν' ακούσω άλλες υποσχέσεις, γιατί από μεγάλα λόγια είμαι μπουχτισμένος». (Λαϊκό τραγούδι: *τα ψεύτικα **τα λόγια τα μεγάλα**, μου τα 'πες με το πρώτο μου το γάλα*)·

- *μεγάλη μπουκιά φάε, μεγάλο λόγο μην πεις*, βλ. λ. [μπουκιά](#)·

- *μεγάλο σκατό φάε, μεγάλο λόγο μην πεις*, βλ. λ. [σκατό](#)·

- *μείναμε στα λόγια*, δεν πραγματοποιήσαμε κάποιο σχέδιο ή κάποια δουλειά που συζητούσαμε: «καταστρώσαμε ολόκληρο σχέδιο πώς θα στήσουμε τη δουλειά, αλλά μείναμε στα λόγια, γιατί δεν μπορέσαμε να βρούμε χρηματοδότη»· βλ. και φρ. *μείναμε στα χαρτιά*, λ. χαρτί·

- *μένω στα λόγια*, δεν πραγματοποιώ αυτά που υπόσχομαι: «μην πιστεύεις αυτά που σου υπόσχεται, γιατί πάντα μένει στα λόγια»·

- *μένω στο λόγο μου ή μένω πιστός στο λόγο μου*, βλ. φρ. *δεν παίρνω πίσω το λόγο μου*·

- *μεσοβέζικα λόγια*, που δεν είναι ξεκάθαρα, που λέγονται με υπεκφυγές, ήξεις αφήξεις: «θα μου πεις τα πράγματα όπως έγιναν, γιατί δε μ' αρέσουν τα μεσοβέζικα λόγια»·

- *μετράει ο λόγος του*, είναι υπολογίσιμος, έχει βαρύτητα: «αν θέλεις να τελειώσεις τη δουλειά σου γρήγορα, πήγαινε στον τάδε, γιατί μετράει ο λόγος του»·

- *μετράω τα λόγια μου*, **α.** μιλώ πάντα ύστερα από πολλή σκέψη, μιλώ σωστά, συνετά: «αφού το είπε ο τάδε το πιστεύω, γιατί αυτός μετράει τα λόγια του». **β.** είμαι ολιγόλογος: «σ' όλη τη διάρκεια του ταξιδιού, είπε κάνα δυο κουβέντες μόνο, γιατί μετράει τα λόγια του»·

- *μετρημένα λόγια*, λόγια που λέγονται ύστερα από πολύ σκέψη, από περίσκεψη, λόγια σωστά, συνετά: «αυτός δεν είναι φαφλατάς σαν τους άλλους, γιατί λέει πάντα μετρημένα λόγια»·

- *μετρημένα τα λόγια σου!* αυστηρή παρατήρηση σε κάποιον με την έννοια να προσέχει πώς μιλάει, να μιλάει σεμνά, συνετά: «μετρημένα τα λόγια σου, γιατί θα τις φας!»· βλ. και φρ. *τα λόγια σου μετρημένα*·

- *μη γίνει λόγος*, να μην κοινοποιηθούν σε άλλον ή σε άλλους αυτά τα οποία κουβεντιάσαμε: «ό,τι είπαμε, μη γίνει λόγος σε κανέναν, γιατί θέλω να μείνουν μεταξύ μας»·

- *μην πεις δεύτερο λόγο*, βλ. φρ. *δε θέλω δεύτερο λόγο*·

- *μου φεύγουν λόγια*, δεν μπορώ να κρατήσω μυστικό, όχι επειδή θέλω να το κοινολογήσω, αλλά επειδή είμαι αφελής ή φλύαρος: «μη μου εμπιστευτείς κανένα μυστικό, γιατί μου φεύγουν λόγια χωρίς να το καταλάβω»·

- *μπερδεύω τα λόγια μου*, δε μιλώ καθαρά, μιλώ με δυσκολία, δεν μπορεί να ξεχωρίσει κανείς τι λέω: «όταν είμαι μεθυσμένος, μπερδεύω τα λόγια μου || κάθε φορά που είμαι νευριασμένος, μπερδεύω τα λόγια μου». Πρβλ.: *έχω απόψε ραντεβού, ραντεβού με σένα κι απ' το τρακ τα λόγια μου τα 'χω μπερδεμένα* (Λαϊκό τραγούδι)- βλ. και φρ. *μπουρδουκλώνω τα λόγια μου*.
- *μπόσικα λόγια*, αυτά που λέγονται με επιπολαιότητα: «τα μπόσικα λόγια δεν αρμόζουν σε σοβαρούς ανθρώπους».
- *μπουρδουκλώνω τα λόγια μου*, δε μιλώ ξεκάθαρα, μιλώ με ασάφεια, με υπεκφυγές για να μην πω την αλήθεια, ιδίως για να μην αποκαλύψω κάποια παράνομη πράξη που ενοχοποιεί κάποιον ή κάποιους: «αν δεν μπουρδούκλωνα τα λόγια μου στον ανακριτή, θα 'ταν σήμερα όλοι φυλακή»· βλ. φρ. *μπερδεύω τα λόγια μου*.
- *να λείπουν τα λόγια*, κατηγορηματική έκφραση που απαγορεύει κάθε αντίρρηση, κριτική ή δικαιολογία για κάτι που ειπώθηκε, ιδίως ως προσταγή: «τα πράγματα θα γίνουν έτσι όπως σας τα λέω και να λείπουν τα λόγια».
- *να σου λείπουν τα πολλά λόγια*, έκφραση με αυστηρή ή απειλητική διάθεση με την οποία προτρέπουμε κάποιον να είναι σύντομος σε αυτό που θέλει να μας πει, ή να πάψει να μιλάει πολύ: «πες μου ακριβώς τι θέλεις και να σου λείπουν τα πολλά τα λόγια».
- *ντροπιάζω το λόγο μου*, δεν κρατώ μια υπόσχεση που έδωσα, την παραβαίνω, την αθετώ: «όταν υπόσχομαι κάτι σε κάποιον, δεν ντροπιάζω το λόγο μου».
- *ξεκάρφωτα λόγια*, που δεν έχουν ειρμό ή λογική βάση, τα ασυνάρτητα: «έλεγε τόσο ξεκάρφωτα λόγια, που δεν μπορέσαμε να καταλάβουμε το παραμικρό».
- *ξεκρέμαστα λόγια*, έκφραση ηπιότερη του *ξεκάρφωτα λόγια*.
- *ξοδεύω τα λόγια μου*, επιχειρηματολογώ ή συμβουλεύω μάταια κάποιον: «ό,τι και να πεις, ξοδεύεις τα λόγια σου, γιατί έχει ήδη παρθεί η απόφαση || όσο και να τον συμβουλεύεις, ξοδεύεις τα λόγια σου, γιατί δε βάζει μυαλό».
- *ο εν λόγω*, βλ. φρ. *ο περί ου ο λόγος*.
- *ο ένας λόγος έφερε τον άλλον*, κατά τη διάρκεια της συζήτησης, ιδίως ενός διαπληκτισμού, ειπώθηκαν σκληρά λόγια: «στην αρχή κουβέντιαζαν ήρεμα, αλλά ξαφνικά αγρίεψαν, ο ένας λόγος έφερε τον άλλον, ώσπου, στο τέλος, αρπάχτηκαν στα χέρια».
- *ο θείος λόγος*, η χριστιανική διδασκαλία: «βαδίζει στη ζωή του σύμφωνα με το θείο λόγο».
- *ο Θεός κι ο λόγος σου!* βλ. λ. [Θεός](#).
- *ο καλός ο λόγος έξοδα δεν έχει κι αποδίδει πολλά*, με την καλή, την ευγενική συμπεριφορά καταφέρνουμε να πετύχουμε το σκοπό μας: «στις δουλειές σου να 'σαι σωστός κι ευγενικός με τους ανθρώπους γιατί, ο καλός ο λόγος έξοδα δεν έχει και αποδίδει πολλά».
- *ο λόγος είναι αργυρός, μα η σιωπή χρυσός*, βλ. λ. [σιωπή](#).
- *ο λόγος σου με χόρτασε και το ψωμί σου άσ' το ή ο λόγος σου με χόρτασε και το ψωμί σου φά' το*, δηλώνει πως τα πικρά λόγια δεν εξαλείφονται με υλικά ανταλλάγματα.
- *ο λόγος το λέει*, λέγεται για κάτι που συζητιέται, χωρίς να υπάρχει πρόθεση να πραγματοποιηθεί: «δηλαδή, με τα σωστά σου, έχεις σκοπό να του κάνεις μήνυση για ψύλλου πήδημα; -Ο λόγος το λέει». Συνήθως της φρ. προτάσσεται το *έλα μωρέ* ή το *όχι μωρέ*. βλ. και φρ. *που λέει ο λόγος*.
- *ο λόγος το φέρνει*, λέω κάτι παρεμπιπτόντως, χωρίς να αποδίδω ιδιαίτερη σημασία σε αυτό τη στιγμή που το

κουβεντιάζω, χωρίς να το έχω υπολογίσει από πριν, αλλά μόνο και μόνο επειδή ήρθε η συζήτηση σε αυτό το θέμα: «μια που ο λόγος το φέρνει, θα δω τι θα κάνω και με εκείνη την υπόθεση». Συνών. η κουβέντα το φέρνει·

- ο λόγος του είναι νόμος, ο λόγος του έχει αναντίρρητη δύναμη επιβολής, ό,τι λέει εκτελείται από τους άλλους χωρίς την παραμικρή αντίρρηση: «ό,τι και να πει, γίνεται αμέσως, γιατί ο λόγος του είναι νόμος»·

- ο λόγος του είναι σπαθί, κρατάει το λόγο του, εκπληρώνει τις υποσχέσεις του: «αν σου το υποσχέθηκε, σίγουρα θα σε βοηθήσει, γιατί ο λόγος του είναι σπαθί»·

- ο λόγος του είναι συμβόλαιο, πραγματοποιεί πάντα την υπόσχεσή του κάτω από οποιεσδήποτε συνθήκες, είναι απόλυτα αξιόπιστος: «αφού στο υποσχέθηκε, θα σε βοηθήσει, ο κόσμος να χαλάσει, γιατί ο λόγος του είναι συμβόλαιο». (Λαϊκό τραγούδι: **ο λόγος του συμβόλαιο**, στον κόσμο έχει βέτο, το ούζο πίνει ανέρωτο και τον καφέ του σκέτο)·

- ο Λόγος του Θεού, η χριστιανική διδασκαλία: «τηρεί με μεγάλη ευλάβεια το Λόγο του Θεού»·

- ο Μανόλης με τα λόγια χτίζει ανώγια και κατώγια, σε θεωρητικό επίπεδο, στην κουβέντα, όλα φαίνονται εύκολα, στην πράξη όμως είναι δύσκολο να πραγματοποιηθούν: «μην πιστεύεις πως μπορεί να πραγματοποιήσει αυτά που σου λέει, γιατί ο Μανόλης με τα λόγια χτίζει ανώγια και κατώγια»·

- ο περί ου ο λόγος, αυτός για τον οποίο γίνεται λόγος, αυτός για τον οποίο κουβεντιάζουμε: «ιδού και ο περί ου ο λόγος, που μας έρχεται σεινάμενος κουνάμενος»·

- ο τελευταίος λόγος, βλ. συνηθέστ. η τελευταία λέξη, λ. λέξη·

- όμορφα λόγια, λόγια ευγενικά, κολακευτικά: «σ' όλους τους ανθρώπους αρέσει ν' ακούν όμορφα λόγια». (Λαϊκό τραγούδι: τα χείλη σου όσα κι αν πουν κι αν με κακολογούν, **όμορφα λόγια** για μένα το ξέρω πάλι θα ξαναπούν)·

- όπου δεν πέφτει (πίπτει) λόγος, πέφτει (πίπτει) ράβδος, όταν δε συμμορφώνεται κάποιος με το καλό, τότε του υποχρεώνουμε να συμμορφωθεί με τη βία: «έχει βρει τον τρόπο να τους έχει όλους σουζα, γιατί, όπου δεν πέφτει λόγος, πέφτει ράβδος». (Λαϊκό τραγούδι: σύμφωνα με τον άνθρωπο να φέρεσαι αναλόγως, γιατί **θα πέφτει το ραβδί όπου δεν πέφτει ο λόγος**). Πρβλ.: το ξύλο βγήκε απ' τον Παράδεισο·

- όσα λόγια σου 'λεγα, τόσες μύγες έχαφτες, βλ. λ. [μύγα](#)·

- ούτε λόγος! δεν υπάρχει αμφιβολία, αναμφίβολα: «θα έρθεις το βράδυ μαζί μας στα μπουζούκια; -Ούτε λόγος!»·

- ούτε λόγος να γίνεται! **α.** συμφωνώ απολύτως με όσα ειπώθηκαν ή συνέβησαν, τα αποδέχομαι, δίνω τη συγκατάθεσή μου, δεν έχω κάτι να συμπληρώσω ή να αμφισβητήσω: «πες μου, σε παρακαλώ, δεν είχα δίκιο που τον πλάκωσα στο ξύλο; -Ούτε λόγος να γίνεται!». **β.** δε θέλω καμιά αντίρρηση σε αυτά που λέω ή κάνω, είμαι ανένδοτος, δεν το συζητώ: «είπα ότι θα σας κεράσω εγώ, ούτε λόγος να γίνεται!»·

- παίζω με τα λόγια, βλ. φρ. παίζω με τις λέξεις, βλ. λ. [λέξη](#)·

- παίρνω τα λόγια του κατά γράμμα, υπολογίζω σοβαρά αυτά που μου λέει κάποιος: «είναι πολύ θετικός άνθρωπος, γι' αυτό πάντα παίρνω τα λόγια του κατά γράμμα»·

- παίρνω το λόγο, ήρθε η σειρά μου να μιλήσω, αρχίζω να μιλώ, μιλώ: «μόλις πήρε το λόγο ο πρόεδρος, έγινε άκρα ησυχία στην αίθουσα»·

- παίρνω πίσω το λόγο μου ή παίρνω το λόγο μου πίσω, **α.** αναιρώ όσα είπα προηγουμένως, αθετώ κάποια συμφωνία ή υπόσχεσή μου: «μέχρι προχτές έλεγε πως θα την παντρευτεί, αλλά την τελευταία στιγμή πήρε το λόγο του πίσω και την άφησε στα κρύα του λουτρού». **β.** ζητώ έμμεσα συγνώμη για κάτι κακό που είπα για κάποιον: «αφού σε πείραξε τόσο πολύ αυτό είπα, παίρνω το λόγο μου πίσω»·

- *παραφουσκωμένα λόγια*, που παρουσιάζουν κάτι με τρόπο υπερβολικό, που δεν αποδίδουν την πραγματικότητα και που δημιουργούν ψευδαισθήσεις: «πες μας καθαρά πώς έγιναν τα πράγματα κι άσε τα παραφουσκωμένα λόγια»·
- *παστρικά λόγια*, λόγια καθαρά, τίμια, που λέγονται με ειλικρίνεια και που δεν επιδέχονται καμιά αμφισβήτηση: «θέλω παστρικά λόγια, για να μην υπάρξει καμιά παρεξήγηση»·
- *πατώ το λόγο μου*, τον παραβαίνω, τον αθετώ: «αφού στο υποσχέθηκε, να είσαι σίγουρος πως θα βοηθήσει, γιατί είναι άνθρωπος που ποτέ δεν πατάει το λόγο του»·
- *παχιά λόγια*, **α.** καυχησιές, μεγαλοστομίες, που δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα: «πάψε επιτέλους να μιλάς, γιατί βαρέθηκα ν' ακούω συνέχεια παχιά λόγια». **β.** υποσχέσεις που δεν πραγματοποιούνται: «ό,τι και να σου υποσχεθεί, μην τον πιστεύεις, γιατί είναι άνθρωπος που λέει μόνο παχιά λόγια»·
- *περί ορέξεως ουδείς λόγος*, βλ. λ. [όρεξη](#)·
- *περνάει ο λόγος του*, εισακούεται, έχει βαρύτητα: «αν θέλεις βοήθεια, πήγαινε στον τάδε, που περνάει ο λόγος του»·
- *πες κανέναν (κάναν) καλό λόγο!* ή *πες έναν καλό λόγο!* βλ. φρ. *πες καμιά καλή κουβέντα!* λ. *κουβέντα*·
- *πες το με δικά σου λόγια*, ευθαρρυντική προτροπή σε κάποιον, που δυσκολεύεται να μας αναπτύξει ένα θέμα ή να μας πληροφορήσει για κάτι, να εκφραστεί με απλά λόγια. Πολλές φορές, λέγεται και με ειρωνική διάθεση·
- *πες του δυο λόγια!* παρακλητική έκφραση σε κάποιον να συμβουλέψει το άτομο για το οποίο ενδιαφερόμαστε: «επειδή σ' εκτιμάει, πες του δυο λόγια μήπως και συμμορφωθεί!». Πολλές φορές, μετά το ρ. της φρ. και πιο σπάνια μετά το τέλος της φρ. ακολουθεί το *κι εσύ*·
- *πες του κανέναν (κάναν) λόγο!* βλ. φρ. *πες του καμιά κουβέντα!* λ. *κουβέντα*·
- *πετώ έναν λόγο*, λέω κάτι αβασάνιστα, χωρίς σκέψη: «πριν φύγει, πέταξε έναν λόγο και μας έκανε άνω κάτω»·
- *πιάνω τα λόγια*, βλ. συνηθέστ. *πιάνω (την) κουβέντα*, λ. *κουβέντα*·
- *πιάστηκα απ' τα λόγια του*, χρησιμοποίησα ως επιχειρήματα αυτά που έλεγε εκείνος: «κάποια στιγμή πιάστηκα απ' τα λόγια του κι απέδειξα πως έλεγε ψέματα»· βλ. και φρ. *πιάστηκε απ' τα λόγια του*·
- *πιάστηκαν στα λόγια*, λογομάχησαν έντονα: «πες ο ένας, πες ο άλλος, στο τέλος πιάστηκαν στα λόγια και σήκωσαν τη γειτονιά στο πόδι»·
- *πιάστηκε απ' τα λόγια του* ή *πιάστηκε απ' τα ίδια του τα λόγια*, από τα ίδια του τα λόγια, από αυτά που έλεγε αποδείχτηκε πως έλεγε ψέματα, πως ήταν ψεύτης ή ένοχος: «δεν τον είχαν ορμητέψει σωστά και πιάστηκε απ' τα λόγια του || κάποια στιγμή υποστήριξε πως δεν τον γνώριζε, αλλά ξέχασε ότι είχε πει προηγουμένως πως ήταν συμμαθητές, κι έτσι πιάστηκε απ' τα ίδια του τα λόγια»· βλ. και φρ. *πιάστηκε απ' τα λόγια του*·
- *πικρά λόγια*, λόγια που πικραίνουν ψυχικά αυτόν στον οποίο απευθύνονται: «πάνω στο θυμό τους αντάλλαξαν πικρά λόγια, για τα οποία αργότερα, βέβαια, μετάνιωσαν». (Λαϊκό τραγούδι: *θα σπάσω κόμπες για τα λόγια που 'πες και ποτηράκια για τα πικρά λογάκια*)·
- *πιστεύω στα λόγια (κάποιου)* ή *πιστεύω τα λόγια (κάποιου)*, πιστεύω αυτό που μου λέει κάποιος: «μην πιστεύεις στα λόγια του, γιατί είναι γνωστός ψεύτης || μα είναι δυνατό να πιστεύεις τα λόγια αυτού του ψευταρά!»·
- *πολύς λόγος για το τίποτα*, **α.** έντονη συζήτηση, μεγάλη ανησυχία, χωρίς να υπάρχει ουσιαστικός λόγος: «με την επιστράτευση των εφεδρων παρατηρήθηκε μεγάλη ανησυχία, αλλά πολύς λόγος για το τίποτα, γιατί ήταν μια

συνηθισμένη άσκηση». **β.** το θέμα ή η υπόθεση που διαφημίστηκε έντονα, αποδείχτηκε ανάξιο λόγου: «όλο το μήνα η κυβέρνηση διαφήμιζε τις φορολογικές ελαφρύνσεις που θα παρείχε στους φορολογουμένους, αλλά πολύς λόγος για το τίποτα, γιατί αυτές δεν ξεπερνούν το μισό τοις εκατό»·

- *πολύς λόγος γίνεται*, βλ. φρ. *γίνεται πολύς λόγος*·

- *που λέει ο λόγος*, δηλαδή, για παράδειγμα, υποθετικά, φανταστικά: «αν έπεφτε σε σένα το λαχείο, που λέει ο λόγος, τι θα 'κανες; || αν έσπαζες κι εσύ το πόδι σου, που λέει ο λόγος, θα μπορούσες να πας στη δουλειά σου;». (Λαϊκό τραγούδι: *στην αγάπη μας μπροστά τ' είν' ο πόνος κι ας σε δέρνει η μάνα σου, που λέει ο λόγος*)·

- *προσεγμένα λόγια*, που λέγονται με περίσκεψη με προσοχή: «λέει πάντα προσεγμένα λόγια, επιδιώκοντας να μη θίξει κανένα»·

- *πρόσεχε τα λόγια σου!* **α.** συμβουλευτική έκφραση σε κάποιον να είναι κόσμιος στις εκφράσεις του: «εκεί που θα πάμε, θα είναι όλοι οικογενειάρχες, γι' αυτό πρόσεχε τα λόγια σου!». **β.** απειλητική έκφραση σε κάποιον να πάψει να μιλάει προσβλητικά, προκλητικά ή επιθετικά για μας ή για άτομο που μας ενδιαφέρει, γιατί θα επέμβουμε δυναμικά εναντίον του: «πρόσεχε τα λόγια σου, γιατί, αν ξαναπείς κακό για το φίλο μου, θα πλακωθούμε στο ξύλο!». Συνήθως της φρ. προτάσσεται το *για*. Συνών. *πρόσεχε τη γλώσσα σου!* / *πρόσεχε το στόμα σου(!)*·

- *ρουφώ τα λόγια του*, τον ακούω με πολύ μεγάλο ενδιαφέρον: «έχει τόσο όμορφο λέγειν και λέει τόσο σωστά πράγματα, που, κάθε φορά που μιλάει, ρουφώ τα λόγια του»·

- *σέβομαι το λόγο μου*, είμαι συνεπής με αυτά που λέω ή υπόσχομαι: «θα εκπληρώσω ό,τι σου έχω υποσχεθεί, γιατί σέβομαι το λόγο μου»·

- *σιχαμερά λόγια*, λόγια που προκαλούν αηδία, απέχθεια, αποστροφή: «τι σιχαμερά λόγια είναι αυτά που λες!»·

- *σκληρά λόγια*, λόγια που πληγώνουν ηθικά ή ψυχικά αυτόν στον οποίο απευθύνονται: «πάνω στο θυμό τους αντάλλαξαν σκληρά λόγια»·

- *σου δίνω το λόγο μου*, βλ. φρ. *έχεις το λόγο μου*·

- *στέκομαι στο λόγο μου*, είμαι συνεπής, τηρώ την υπόσχεση ή τη συμφωνία μου: «είναι άνθρωπος που του εμπιστεύομαι, γιατί στέκεται στο λόγο του»·

- *στο λόγο μου!* βεβαίωση ή υπόσχεση ατόμου της οποίας η διάψευση ή η αθέτηση συνεπάγεται την απώλεια της αξιοπιστίας ή της υπόληψής του: «αν χρειαστώ τη βοήθειά σου, θα μου τη δώσεις; -Στο λόγο μου, θα σε βοηθήσω!»·

- *στο λόγο της τιμής μου!* βλ. φρ. *στο λόγο μου(!)*·

- *στραβώνω τα λόγια μου*, βλ. φρ. *στρίβω τα λόγια μου*·

- *στρίβω τα λόγια μου*, λέω άλλα από εκείνα που έλεγα προηγουμένως, αναιρώ τα προηγούμενα λόγια μου και υποστηρίζω άλλα: «ενώ ήμασταν έτοιμοι να υπογράψουμε τα συμβόλαια, την τελευταία στιγμή έστριψε τα λόγια του κι ήθελε μεγαλύτερο ποσοστό». (Λαϊκό τραγούδι: *έλα και στρίβε λόγια, μην ξηγιέσαι μ' απονιά, πριν ακουστούνε μοιρολόγια για τα σε στη γειτονιά*)·

- *στρογγυλά λόγια* ή *στρογγυλα λόγια*, τα καθαρά, που δεν επιδέχονται παρερμηνεία: «αν είναι να συνεταιριστούμε, θέλω να λέμε στρογγυλά λόγια για να μην έχουμε κανένα παρατράγουδο»·

- *συμφωνώ στα λόγια (με κάποιον)*, συμφωνώ θεωρητικά με κάποιον: «τις πιο πολλές φορές οι άνθρωποι συμφωνούν στα λόγια, όταν όμως φτάνουν στην πράξη, αρχίζουν τα μαλώματα»·

- τα βόδια τα δένουν απ' τα κέρατα, τον άνθρωπο τον δένουν απ' το λόγο του, βλ. λ. [άνθρωπος](#).
- τα λίγα λόγια ζάχαρη και τα καθόλου μέλι, **α.** όταν κανείς λέει λίγα λόγια ή δε μιλάει καθόλου έχει μεγάλο κέρδος: «άσε τους άλλους να λύσουν το πρόβλημα, γιατί τα λίγα λόγια ζάχαρη και τα καθόλου μέλι». **β.** πρέπει να είμαστε φειδωλοί στα λόγια μας, γιατί τα πολλά λόγια φέρνουν μαλώματα, φασαρίες: «πρόσεχε στις παρέες σου και στις συντροφίες σου να μη μιλάς πολύ και να θυμάσαι πως τα λίγα λόγια ζάχαρη και τα καθόλου μέλι». Συνών. η σιωπή είναι χρυσός.
- τα λόγια σου και του Πασχάλη τα χάπια, λέγεται στην περίπτωση που αυτά που μας λέει κάποιος δεν έχουν καμιά βαρύτητα, δε μας βοηθούν καθόλου: «μίλησε στον τάδε για να με πάρει στη δουλειά του αλλά δεν έγινε τίποτα, γιατί τα λόγια σου και του Πασχάλη τα χάπια».
- τα λόγια σου μετρημένα, συμβουλευτική προτροπή σε κάποιον να μιλάει πολύ λίγο, ιδίως να προσέχει πολύ καλά αυτά που λέει: «εκεί που θα πάμε τα λόγια σου μετρημένα, γιατί είναι άνθρωποι που παρεξηγούν με το παραμικρό»· βλ. και φρ. μετρημένα τα λόγια σου(!).
- τα λόγια του είναι δηλητήριο, βλ. φρ. τα λόγια του στάζουν φαρμάκι.
- τα λόγια του είναι μέλι, βλ. φρ. τα λόγια του στάζουν μέλι.
- τα λόγια του είναι πετμέζι, βλ. συνηθέστ. τα λόγια του στάζουν μέλι.
- τα λόγια του είναι ρετσέλι, βλ. συνηθέστ. τα λόγια του στάζουν μέλι.
- τα λόγια του είναι ροσόλι, βλ. συνηθέστ. τα λόγια του στάζουν μέλι.
- τα λόγια του είναι σερμπέτι, βλ. φρ. τα λόγια του στάζουν μέλι.
- τα λόγια του είναι φαρμάκι, βλ. φρ. τα λόγια του στάζουν φαρμάκι.
- τα λόγια του έπεσαν στο κενό, δεν εισακούστηκαν, δεν έγιναν αποδεκτά: «του μιλούσε μια ώρα συμβουλευόντάς τον, αλλά τα λόγια του έπεσαν στο κενό, γιατί αυτός έκανε πάλι του κεφαλιού του».
- τα λόγια του στάζουν δηλητήριο, βλ. φρ. τα λόγια του στάζουν φαρμάκι.
- τα λόγια του στάζουν μέλι, είναι πολύ γλυκομίλητος, μιλάει με πολλή αγάπη για κάποιον: «κάθε φορά που αναφέρεται στη γυναίκα του, τα λόγια του στάζουν μέλι».
- τα λόγια του στάζουν πετμέζι, βλ. συνηθέστ. τα λόγια του στάζουν μέλι.
- τα λόγια του στάζουν ρετσέλι, βλ. συνηθέστ. τα λόγια του στάζουν μέλι.
- τα λόγια του στάζουν ροσόλι, βλ. συνηθέστ. τα λόγια του στάζουν μέλι.
- τα λόγια του στάζουν σερμπέτι, βλ. φρ. τα λόγια του στάζουν μέλι.
- τα λόγια του στάζουν φαρμάκι, μιλάει με μεγάλη κακία, με μεγάλη κακεντρέχεια, λέει αυτό που μπορεί να στενοχωρήσει, να πικράνει, να βλάψει κάποιον: «κάθε φορά που αναφέρεται στον τάδε, τα λόγια του στάζουν φαρμάκι».
- τα λόγια του χύνουν δηλητήριο, βλ. συνηθέστ. τα λόγια του στάζουν φαρμάκι.
- τα λόγια του χύνουν φαρμάκι, βλ. συνηθέστ. τα λόγια του στάζουν φαρμάκι.
- τα πολλά (τα) λόγια είναι φτώχεια, προτρεπτική έκφραση για άμεση ενέργεια, για άμεση δράση, χωρίς πολλές

συζητήσεις: «ό,τι είναι να κάνουμε, πρέπει να το κάνουμε γρήγορα, γιατί τα πολλά λόγια είναι φτώχεια»·

- τα ψεύτικα λόγια δεν πάνε μακριά, βλ. λ. [ψεύτικος](#)·

- τέτοια ώρα, τέτοια λόγια, βλ. λ. [ώρα](#)·

- της καρδιάς το κλειδί ο λόγος το κρατεί, βλ. λ. καρδιά·

- τηρώ το λόγο μου, βλ. φρ. κρατώ το λόγο μου·

- τι λόγο είχε...; τι του ανάγκασε να..., ποιος ήταν ο σκοπός που έκανε κάτι: «τι λόγο είχε να σε κατηγορήσει; || τι λόγο είχε η επίσκεψή σου στον τάδε;»·

- τι μέρος του λόγου είναι; βλ. λ. μέρος·

- τιμώ το λόγο μου, βλ. φρ. στέκομαι στο λόγο μου·

- τον πήρε με τα λόγια, του μίλησε συμβουλευτικά: «του πήρε με τα λόγια να πάψει ν' αλητεύει, αλλά αυτός πέρα βρέχει»·

- τόσος λόγος για το τίποτα! βλ. φρ. πολύς λόγος για το τίποτα·

- το 'φερε ο λόγος, αναφέρθηκε κάτι με αφορμή κάτι άλλο: «δεν ήταν αυτό το θέμα μας, αλλά το 'φερε ο λόγος και με την ευκαιρία το κουβεντιάσαμε»·

- του αφαιρώ το λόγο, του στερώ το δικαίωμα να μιλήσει ή του απαγορεύω να μιλήσει περισσότερο: «επειδή ήταν πολύ επιθετικός στους συναδέλφους του, ο πρόεδρος του αφήρεσε το λόγο»·

- του βγάζεις τα λόγια με την πένσα, ακούγεται πολύ σπάνια, βλ. φρ. του βγάζεις τα λόγια με το τσιγκέλι·

- του βγάζεις τα λόγια με την τανάλια, βλ. φρ. του βγάζεις τα λόγια με το τσιγκέλι·

- του βγάζεις τα λόγια με την τσιμπίδα, βλ. φρ. του βγάζεις τα λόγια με το τσιγκέλι·

- του βγάζεις τα λόγια με το τριμουσόν, βλ. συνηθέστ. του βγάζεις τα λόγια με το τσιγκέλι·

- του βγάζεις τα λόγια με το τσιγκέλι, είναι πολύ ολιγόλογος, δεν μπορείς να του αποσπάσεις εύκολα μια ομολογία ή του αποσπάζεις μια ομολογία με μεγάλη δυσκολία και σταδιακά: «πάρ' τον με το καλό, γιατί, άμα πειστώσει, του βγάζεις τα λόγια με το τσιγκέλι». Από την εικόνα του ατόμου που καταβάλλει προσπάθεια να βγάλει από κάπου κάτι με το τσιγκέλι·

- του γερόντου ν' ακούς το λόγο κι όχι τον πόρδο, βλ. λ. [γέροντας](#)·

- του δίνω το λόγο, του επιτρέπω να μιλήσει: «μόλις ο πρόεδρος του 'δωσε το λόγο, άρχισε την αγόρευσή του»·

- του κάνω λόγο, βλ. φρ. του κάνω κουβέντα, λ. κουβέντα·

- του λόγου μου (σου, του, της, μας, σας, τους), βλ. λ. [λόγου](#)·

- του παίρνεις τα λόγια με την πένσα, ακούγεται σπάνια, βλ. φρ. του βγάζεις τα λόγια με το τσιγκέλι·

- του παίρνεις τα λόγια με την τανάλια, βλ. φρ. του βγάζεις τα λόγια με το τσιγκέλι·

- του παίρνεις τα λόγια με την τσιμπίδα, βλ. φρ. του βγάζεις τα λόγια με το τσιγκέλι·

- του παίρνεις τα λόγια με το τριμπουσόν, βλ. συνηθέστ. του βγάζεις τα λόγια με το τσιγκέλι·
- του παίρνεις τα λόγια με το τσιγκέλι, βλ. φρ. του βγάζεις τα λόγια με το τσιγκέλι·
- του παίρνω λόγια, του αποσπώ κατά τη συνομιλία μας με έντεχνο τρόπο αυτό που θέλω να μάθω: «δεν ήθελε να μου πει πώς θα ενεργούσε, αλλά του πήρα λόγια και τώρα ξέρω τι θα κάνει»·
- τους βάζω στα λόγια, σπέρνω ανάμεσά τους διχόνοια, τους ερεθίζω, τους διεγείρω, τους υποκινώ να μαλώσουν: «τους έβαλε ο τάδε στα λόγια και πλακώθηκαν στο ξύλο»·
- τρώω λόγια ή τρώω τα λόγια μου, μιλώ με τέτοιο τρόπο, ώστε να μην μπορεί κανείς να καταλάβει τι λέω, αποσκοπώντας να κρύψω ή να μην πω κάτι που ενοχοποιεί κάποιον: «μόλις αποκαλύφθηκε πως ο ένοχος ήταν ο φίλος του, άρχισε να τρώει τα λόγια του κατά την ανάκριση»·
- τσουχτερά λόγια, που είναι δηκτικά, που επικρίνουν, που θίγουν: «του 'πε τσουχτερά λόγια, μήπως και τον συνεφέρει, αυτός όμως πέρα βρέχει»·
- υπάρχει λόγος, υπάρχει κάποια αιτία που δημιουργεί ανάγκη: «υπάρχει λόγος που θέλω να δω το διευθυντή, γιατί αρρώστησε η γυναίκα μου και πρέπει να πάρω τη άδειά του για να πάω στο σπίτι»·
- φαρμακερά λόγια, που πικραίνουν, που δηλητηριάζουν την ψυχή: «του 'πε φαρμακερά λόγια, γι' αυτό κι αυτός ορκίστηκε να μην του ξαναμιλήσει»·
- φουσκωμένα λόγια, βλ. φρ. παχιά λόγια·
- χαμένα λόγια, **α.** τα ασυνάρτητα, οι σαχλαμάρες: «τι χαμένα λόγια είναι αυτά που μας αραδιάζεις!». **β.** τα λόγια εκείνα, οι συμβουλές εκείνες, που δεν έφεραν αποτέλεσμα, που ειπώθηκαν μάταια: «όσο και να του συμβούλεψα, ό,τι και να του είπα, αποδείχθηκαν χαμένα λόγια, γιατί αυτός έκανε πάλι το δικό του». (Λαϊκό τραγούδι: *εμένα φίλε δε με τουμπάρει αυτός ο τρόπος, μην επιμένεις, χαμένα λόγια, χαμένος κόπος*)·
- χάνουμε τα λόγια μας, μιλάμε, κουβεντιάζουμε μάταια, γιατί κανείς από τους δυο μας δεν μπορεί να πείσει τον άλλον: «λέω να σταματήσουμε την κουβέντα, γιατί απ' τη στιγμή που ο καθένας μας μένει σταθερός στις θέσεις του, χάνουμε τα λόγια μας». (Τραγούδι: *τα λόγια μας μη χάνουμε, χωριό εμείς δεν κάνουμε*)·
- χάνω τα λόγια μου, **α.** μιλώ, ιδίως συμβουλευώ κάποιον, μάταια: «σε συμβουλευώ μια ώρα, αλλά, απ' ό,τι βλέπω, χάνω τα λόγια μου». **β.** δεν ξέρω τι να πω, πώς να δικαιολογηθώ: «θα δεις πως, κάθε φορά που έχει άδικο, χάνει τα λόγια του». **γ.** δεν μπορώ να μιλήσω σωστά, κατανοητά, λόγω ταραχής: «κάθε φορά που είναι ταραγμένος, δεν μπορείς να καταλάβεις τι λέει, γιατί χάνει τα λόγια του». **δ.**(για ηθοποιούς) ξεχνώ το κείμενο που πρέπει να πω και ή δεν ατακάρω αμέσως, με αποτέλεσμα να παρεμβληθεί κενό ανάμεσα σε αυτά που μου λέει ο παρτενέρ μου και στη δική μου απάντηση, ή αυτά που λέω δεν έχουν λογικό ειρμό, είναι άσχετα προς το διάλογο της σκηνής, είναι άλλα αντί άλλων: «πώς να μη χάνεις τα λόγια σου, αγάπη μου, που δε διάβασες ούτε μια φορά τη σκηνή στο σπίτι σου!»·
- χοντρά λόγια, που είναι απρεπή, χυδαία: «πάνω στο θυμό τους αντάλλαξαν χοντρά λόγια»·
- χωρίς δεύτερο λόγο, χωρίς άλλη επισήμανση, χωρίς άλλη προειδοποίηση: «όποιος δε δουλεύει σύμφωνα με τις οδηγίες του, τον διώχνει απ' τη δουλειά του χωρίς δεύτερο λόγο»·
- χωρίς λόγο ή χωρίς λόγο και αιτία, χωρίς συγκεκριμένη αιτία, αδικαιολόγητα: «αρπάχτηκαν χωρίς λόγο»· χωρίς συγκεκριμένο σκοπό: «αν είναι να τρέχουμε όλη μέρα στα μαγαζιά χωρίς λόγο, εγώ δεν έρχομαι μαζί σου»·
- χωρίς πολλά λόγια, **α.** χωρίς ιδιαίτερη επισήμανση, χωρίς ιδιαίτερη επεξήγηση ή χωρίς αντιλογία: «θα κάνετε αυτό που σας λέω, χωρίς πολλά λόγια». **β.** εν ολίγοις: «χωρίς πολλά λόγια, κάπως έτσι έγιναν τα πράγματα»·
- ψαρεύω λόγια (από κάποιον) εκμαιεύω λόγια από κάποιον, προσπαθώ να του αποσπάσω επιτήδεια κάποιο

μυστικό: «του 'βαζε συνέχεια να πίνει, κι όταν ο άλλος ψιλοζαλίστηκε κι άρχισε να μιλάει, αυτός ψάρευε λόγια».

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας